

Obrana

Letisko priťahuje aj ženy

Výcvikové stredisko JSOC

Henryovka

Protiraketový systém Arrow

ISSN 1336 - 1910

9 771336 191007

366 dní v pohotovosti

Plných 365 dní v roku a tento rok ešte o deň navyše držia pohotovosť piloti a technici na sliáčskej leteckej základni. „Aby sme boli spravodliví, my tvoríme len vrchol povestnej pyramídy pohotovostného systému. Zabezpečujú nás desiatky známych i neznámych kolegov a kolegýň zo vzdušných síl,“ zdôraznil veliteľ leteckého krídla pplk. Jozef Takács. „Niektorí moji kolegovia, ako napríklad mjr. Peter Veľký, odslúžili v minulom roku vyše sto pohotovostí,“ pripomenul mjr. Martin Hronec, jeden z pohotovostných pilotov. V prísne stráženej časti letiska sú umiestnené úkryty s dvojicou plne vyzbrojených lietadiel MiG-29. „Ráno, pri nástupe, dostaneme úlohy na ďalších 24 hodín,“ vysvetľuje ďalší pilot MiG-29 kpt. Pavel Sopko a pokračuje: „Pilot a technik preberajú lietadlá, kontrolujeme spojenie.“

Kapitán nie je žiaden nováčik. Slúži tu už od roku 1995. Vtedy ešte na lietadle MiG-21. Práve s týmto typom štartoval proti narušiteľovi vzdušného priestoru. „Sú to skôr výnimočné prípady. Najviac pomáhame lietadlám, ktoré sa ocitli v núdzi alebo stratili orientáciu,“ vysvetľuje kapitán Sopko. Technik lietadla MiG-29 nrtm. Igor Tomajka patrí k skupine technikov, ktorí sa v službe striedajú. „Je to služba ako každá iná, ale predsa len sa od tých bežných pri »obyčajnom« lietaní líši. Nielen technika, ale aj výzbroj musí byť v stopercentnom stave,“ mieni nadrotmajster. V prípade, že sliáčska letecká základňa plní pohotovosť pátracej a záchrannej služby, pribúda k dvojici Migov vrtuľník Mi-17 s posádkou. Tá má za úlohu pátrať po stratečných civilných a vojenských lietadlách. V tejto službe sa striedajú s kolegami z prešovskej leteckej základne.

Milan ČIPKA

Foto Miroslav GYŮRÖSI

Obrana armáda

Dvojtyždenník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) v roku 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XII, č. 02/2004
Do výroby zadané: 15. 1. 2004

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
vo Vydavateľskej a informačnej
agentúre KOD KaMO

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO,
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847

Zástupca šéfredaktora:
pplk. Mgr. Jozef MICHNICA,
tel.: 0960 312 980

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ,
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520

Redaktori:
pplk. Milan ČIPKA, tel.: 0960 312 980
pplk. Ing. Andrej GÁFRIK, tel.: 0960 313 054
Jozef ŽIAK, tel.: 0960 312 984

Fotografi:
Peter DOVINA, Miroslav GYŮRÖSI
Tel.: 0960 312 395

Jazyková úprava:
PhDr. Soňa RÁČKOVÁ

Vedúci vydania:
Milan ČIPKA

Grafická úprava:
Magnet Press, Slovakia

Adresa redakcie:
Dvojtyždenník Obrana-Armáda
VIA KOD KaMO
Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava
E-mail: slezakovam@mod.gov.sk
www.mod.gov.sk

Rozširuje:
Magnet Press, Slovakia
Mediaprint Kapa, PoNS

**Distribúciu a predplatné
pre SR zabezpečuje:**
Magnet Press, Slovakia, s. r. o.
Teslova 12, P. O. Box 169
830 00 Bratislava 3
Tel./fax: 02/44 45 45 59 – predplatné
Tel./fax: 02/44 45 46 28 – administratíva
E-mail: magnet@press.sk
www.press.sk

Tlač:
Kasico, a.s.
Beckovská 38, 823 61 Bratislava
Tel.: 02/48 20 96 33, Fax: 02/43 63 13 12
E-mail: marketing@kasico.sk
www.kasico.sk

Nevyžiadaný a uverejnený obrazový
materiál a rukopisy nevraciam.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93
ISSN: 1336-2910

OBSAH

Poddôstojníci
zo Sliacha a Košíc 4 – 5

Rozhovor s ministrom obrany ... 6

Nový generálny
tajomník NATO 7

Reportáž z Iraku 9

Predstavujeme krajiny aliancie:
Belgicko 10 – 11

Svet techniky – Drobníčky .. 12 - 13

Vojenský opravárenský podnik 027
v Trenčíne 14 – 15

Protiraketový
systém Arrow 16 – 17

Slávne zbrane:
Henryovka 20

História:
Ladislav Berčeni 21

Výcvikové stredisko JSOC .. 22 - 23

Analýza: Súkromné
bezpečnostné služby 26 - 27

Radošinci nielen
mierotvorcom 30

Vyhodnotenie ankety o najlepšieho
športovca rezortu 31

Plukovník v kresle starostu 32

Oddych 33

Nová súťaž 35

Fotografia na titulnej strane:
MiG-29UB vzdušných síl OS SR
na sliackej leteckej základni
po cvičnom lete

Foto Miroslav GYŮRÖSI

Editoriál

Koľko minulosti musíme nosiť v sebe, aby sme mali šancu uspieť pri budovaní budúcnosti? Bez opory o základy a včerajšia sa ďalšia konštrukcia dá stavať len dosť ťažko. Vráťane tej vojenskej. Preto je dobré, že v minulých dňoch sa na Slovensku podarilo vydať tri knihy, ktoré mapujú niektoré súčasti dejín Ozbrojených síl SR a vôbec vojenstva na Slovensku. História vojenskej nemocnice v Bratislave od Pavla Vencela a Juraja Mistrika je skvelým dokumentom o existencii vojenského zdravotníctva na území nášho hlavného mesta v priebehu celých stáročí. V publikácii Vojenská výsadbári na Slovensku Peter Švrlo zase hovorí o vývoji tohto druhu elitného vojska od roku 1942 až do vlaňajška. No a Slovenské letectvo 3 od autorov Jána Stanislava a Viliama Klabníka nám približuje históriu vzdušných síl na našom území v povstaleckých rokoch 1944 - 1945. Bližšie v čísle na strane 25 a 28. Autori mapujú a systematicky pokrývajú biele miesta v našej vojenskej histórii. Zároveň v tomto smere aspoň trochu skracujú veľký náskok našich stredoeurópskych susedov. O krajinách západnej Európy a ich tuctoch vojenských historiografií ani nehovoriac. No a na dôvazok - o čom svedčí fakt, že popri profesionálnych historikoch sa začínajú objavovať autori „nehistorici“, ktorí si však dajú so zostavovaním podobných publikácií skutočne nemalú námahu? Odpoveď nie je zložitá. Chcu dať úctu tým, ktorí „ťahali ich káru“ pred nimi. Zároveň chcú poskytnúť oporné body, a tak trochu aj morálne zaviazat tých, ktorí budú v ich štafete pokračovať.

Pokračovať však budú aj reformné procesy v rezorte obrany a ozbrojených silách. Minister obrany Juraj Liška popri završení prístupového procesu do NATO, vzhľadom na meniacu sa bezpečnostnú situáciu vo svete, logicky avizuje prijatie novej bezpečnostnej aj vojenskej stratégie. Rozhodol sa tiež nanovo integrovať ministerstvo obrany a generálny štáb. Očakáva sa definovanie budúcich úloh pre vojenské školstvo a zdravotníctvo. Nastane prerozdelenie našej účasti v mierových misiách. Kto by si teda hľadal za kasárenskými bránami „teplé, isté a pokojné miestečko“, nie je v rezorte obrany na tej najsprávnejšej adrese.

Pre nás v redakcii je dôležité, že minister chce o svojich zámeroch komunikovať a vysvetľovať ich aj prostredníctvom nášho dvojtyždenníka. Nepochybne je to i dobrá správa pre našich čitateľov.

Pavol VITKO, šéfredaktor

Letisko priťahuje aj ženy

Čatárka Jana Luptáková patrí medzi úspešných absolventov základného poddôstojníckeho kurzu na Mokradi. Major Pavol Malec je so ženami, ktoré v uplynulom období prijali na leteckú základňu, spokojný

O prácu na sliačskej leteckej základni je v celom regióne Zvolena, Banskej Bystrice, Detvy a Krupiny veľký záujem. Uchádzači sa hlásia nielen na regrutačnom stredisku v krajskom meste, ale častokrát prichádzajú aj priamo na základňu. Jej jednotlivé zložky sú v súčasnosti profesionalizované na takmer 85 percent. Technické a letecké krídlo už dnes nemá žiadnych vojakov povinnej služby.

Pomerne veľký záujem prejavujú o funkcie profesionálnych vojakov a poddôstojníkov aj ženy. Ani dnešok nebol výnimkou. Na náčelníka oddelenia personálneho manažmentu leteckej základne majora Pavla Maleca čakala na chodbe pani Vladimíra. Matka troch detí, ktorá ukončila strednú zdravotnú školu a v poslednom období vystriedala niekoľko zamestnaní - od nemocnice cez servírku až po asistentku degustátora - by chcela podľa vlastných slov konečne nájsť stabilnejšie pracovné miesto. Uspela v regrutačnom stredisku, v nitrianskom stredisku výberu osôb a absolvovala aj zdravotnú prehliadku. Až všetko pôjde ako doteraz, v marci by mala nastúpiť do Martina na základný výcvik. O deti sa bude medzi tým starať manžel, profesionálny vojak.

Hľadajú sa technici a vodiči

„Od začiatku októbra minulého roka sme prijali vyše sedemdesiat nových profesionálnych vojakov a poddôstojníkov, z toho tri ženy. S väčšinou z nich máme pozitívne skúsenosti. Prepustiť sme museli len dvoch mužov. Jeden nespĺňal zdravotné požiadavky na profesionálneho vojaka, druhý k nám prišiel so značne pomýlenými a nereálnymi predstavami,“ hovorí major Malec a dodáva: „Ako strážny požadoval osemhodinový pracovný čas, náborový príspevok, na ktorý nemal nárok a ešte niektoré ďalšie náležitosti. V každom prípade, najväčší záujem máme v súčasnosti o vodičov najmä rôznych špeciálnych vozidiel, ktoré sú potrebné na zabezpečenie prevádzky letiska. Určitým problémom je zohnať operátorov a elektrošpecialistov (silno- i slaboprúdárov). Našou najväčšou bolesťou je ale obsadenie technických funkcií pri obsluhu lietadla. Košická vojenská stredná škola skončila svoju činnosť a okrem nej leteckých stredoškolských špecialistov vychováva v civile len Stredné odborné učilište letecké v Trenčíne. Na jeseň by sa podľa prísľubov mali v Košiciach obnoviť nejaké kurzy na prípravu leteckých špecialistov. Uvidíme, ako to nakoniec dopadne,“ poznamenal s určitou nádejou v hlase personalista základne.

Noví vojenski profesionáli postupne absolvujú rôzne druhy školenia. Na jeseň roku 2003 dokonca pätnásť poddôstojníkov zo základne úspešne absolvovalo v Poddôstojníckej akadémii na Mokradi vstupný kurz. V súčasnosti sa tam školí 20 profesionálnych príslušníkov mužstva.

Jana a Lucia z operačného

Čatárka Jana Luptáková pracovala po absolvovaní gymnázia v rodnej Detve päť rokov na tamjšej okresnej vojenskej správe. V roku 2002 sa rozhodla pre uniformu. V lete nastúpila do Martina na základný výcvik a potom prišla pracovať na leteckú základňu. Dostala sa do operačnej skupiny štábu, kde 30-ročná matka jedného dieťaťa, dodnes pracuje. Na jeseň minulého roka úspešne absolvovala na Mokradi základný poddôstojnícky kurz.

„Som rada, že som mala možnosť získať ďalšie teoretické i praktické návyky. Práca, ktorú robím, ma baví. V budúcnosti by som si chcela ďalej zvýšiť kvalifikáciu. Budem tak mať väčšiu možnosť úspešnejšie sa uplatniť v ozbrojených silách,“ hovorí čatárka Luptáková.

Slobodníčka Lucia Buríková zo Zvolena mala cestu k vojenskému povolaniu ešte priamočiarejšiu. „Profesionálnym vojakom bol dedko, otec, teta a dodnes nosí vojenskú uniformu mama a strýko,“ poznamenáva s úsmevom 23-ročná absolventka gymnázia, ktorá pred rokmi tancovala vo vojenskom folklórnom súbore Jánošík a nejaký čas dokonca aj v brnianskom Ondrášovi, keď tam študovala na jazykovej škole.

V lete minulého roka absolvovala v Martine základný výcvik a potom nastúpila na leteckú základňu. Okrem toho tretí rok diaľkovo študuje na banskobystrickej Univerzite Mateja Bela prekladateľstvo. Štúdium angličtiny by mala zavŕšiť práve vtedy, keď jej bude končiť trojročný kontrakt. V ozbrojených silách plánuje zostať aj ďalej, len by v nich chcela lepšie zúročiť dokončené vzdelanie.

Pokračovateľka rodinnej vojenskej dynastie slobodníčka Lucia Buríková

Na Východe už je z koho vybrať

Košické stredisko výberu personálu je v súčasnom období vyťažené na maximálnu mieru. Podľa slov jeho náčelníka, kapitána MVDr. Jozefa Baloga, každý týždeň ním prejde v dvojdných cykloch okolo 30 uchádzačov o službu v ozbrojených silách. Od vzniku strediska v auguste minulého roku prešlo strediskom vyše 700 uchádzačov. Z nich okolo 15 percent zastavili psychotesty a zdravotná prehliadka a ďalších 40 neabsolvovalo preskúšanie z telesnej prípravy. Odvtedy sa však mnohé, najmä v oblasti technického vybavenia pracoviska, zmenilo k lepšiemu.

Najväčšie problémy im stále spôsobuje chýbajúci aktuálny prehľad funkcií, ktoré budú k jednotlivým dátumom vo vojenských útvaroch sprofesionalizované. „Keby sme ho mali, mohli by sme sa dopredu lepšie orientovať vo výbere vhodných kandidátov na jednotlivé miesta,“ hovorí kapitán Balog. Priznáva však, že spolupráca s jednotlivými veliteľmi útvarov sa postupne zlepšuje. Vraj aj preto, lebo zdroje pre takzvanú vnútroútvarovú profesionalizáciu, čiže dobrovoľné prevzatie nižších hodností, sa postupne vyčerpávajú.

V Košiciach majú aj prvé priaznivé signály o tom, že terajší uchádzači o profesionálnu službu už nemajú také nereálne a pomýlené predstavy ako ich nedávni predchodcovia. Tí v mnohých prípadoch čakali, že zakrátko po prijatí do ozbrojených síl sa ocitnú v niektorej zahraničnej misii. Ďalší mali po svojom nástupe dosť veľké problémy s dodržiavaním vojenskej disciplíny. Týkalo sa to hlavne tých, ktorí boli po ukončení základnej vojenskej služby dlhodobo nezamestnaní a chýbali im základné pracovné návyky. Mnohí z nich už museli ozbrojené sily opustiť a ďalší, ktorí sa včas nespamätajú, ich budú nasledovať.

„Postupne sa zlepšuje aj vzdelanostná úroveň uchádzačov. Stáva sa aj to, že v dôsledku vysokej miery nezamestnanosti v Košickom a Prešovskom kraji máme dokonca aj také prípady, že o miesta profesionálnych poddôstojníkov a vojakov majú záujem i ľudia s vysokoškolským vzdelaním. Stále medzi nimi, žiaľ, prevládajú nezamestnaní, často bez pracovných skúseností. Kým sa ale v našom regióne zásadne nezmení miera nezamestnanosti, situácia sa nezlepší,“ konštatuje kapitán Balog. Regióny, z ktorých je najviac záujemcov o profesionálnu službu, sú takmer identické s tými, v ktorých je najvyššia nezamestnanosť. Ide najmä o okresy Sobrance, Medzilaborce, Svidník, Barde-

jov, Michalovce, Trebišov, Vranov, Snina, Sabinov, Spišská Nová Ves, Gelnica, Poprad, ale aj Prešov či Košice - okolie.

V tomto roku čaká košické stredisko oveľa viac práce. Hoci smerné čísla ešte nie sú presne stanovené, hlavne pre útvar dislokované v Prešovskom a Košickom kraji, musí získať vyšší počet nových profesionálnych poddôstojníkov a vojakov. Čakajú na nich hlavne v michalovskom mechanizovanom prápore, v prešovskej leteckej základni, v trebišovskom tankovom prápore či v prešovskom logistickom prápore. V uspokojovaní potrieb týchto útvarov, ale aj ďalších zložiek ozbrojených síl sa budú musieť postupne čoraz viac orientovať na záujemcov z radov absolventov civilných stredných škôl, ktorí nemajú ukončenú vojenskú základnú službu.

Kapitán Jozef Balog ukazuje na mape oblasti, v ktorých je najväčší záujem o profesionálnu službu v ozbrojených silách

Professionalizácia

Hovorí sa, že dva razy do rovnakej rieky človek nevstúpi, ale v prípade slobodníka Roberta Baláza (na fotografii v kabíne svojej véesky) to tak celkom neplatí. Tento rodák z Filákov si vojenčinu odkrútil na leteckej základni Sliač. V prápore logistickej podpory mal na starosti vzduchovú stanicu na podvozku vetriesky.

V júni minulého roku odišiel do civilu. Doma, ani v okolí žiadnu prácu nenašiel, a tak sa rozhodol pre vojenskú uniformu. V novembri 2003 nastúpil do funkcie, ktorá mu už bola dobre známa – vykonával ju totiž ako vojak povinnej služby. Zatiaľ je spokojný nielen s prácou, ale aj s finančným ohodnotením, ubytovaním i pracovným kolektívom.

Spokojný je aj jeho nadriadený, zástupca veliteľa práporu kapitán Ján Mihálik. „Robert pracuje veľmi dobre. V jeho prípade sme dlho nerozmýšľali. Vedeli sme, ako sa správal a čo dokázal na vojenčine. Rovnako mám dobré skúsenosti aj so slobodníkom Petrom Petkovom, ktorý u nás v priebehu povinnej služby mal na starosti cisternu. Spoločne s ďalšími novými profesionálmi - desiatnikmi Danielom Ránom a Lukášom Puchovanom - sa ako vodiči cisterien výrazne podieľajú na zabezpečení hotovostného systému. Predpokladám, že so všetkými veľmi radi predĺžime kontrakt,“ spokojne poznamenáva kapitán Mihálik.

V prápore majú dnes 90-percentnú profesionalizáciu a do konca roka by chceli mať všetky funkcie obsadené profesionálmi.

Dvojstranu pripravil Jozef ŽIAK, Foto autor, mig

Návrat

Minister obrany Juraj Liška: Vstup do NATO aj audit na ministerstve

■ **Pán minister, ktoré najdôležitejšie úlohy ste pre rezort definovali tento rok?**

Samozrejme, v prvom rade je to úspešné završenie nášho vstupu do aliancie, vrátane splnenia prístupových cieľov. Naše odborné skupiny kontinuálne rokujú s predstaviteľmi NATO a z týchto rokovaní vychádza smerovanie, v súlade s ktorým sa budú uberať Ozbrojené sily SR v situácii, keď náš štát bude užívateľom kolektívnej bezpečnosti v rámci aliancie. Naším ďalším hlavným cieľom bude aktualizácia hlavných štátnych dokumentov bezpečnostného charakteru. To znamená bezpečnostnej, obrannej a vojenskej stratégie. Od ich prijatia sa zmenilo medzinárodné bezpečnostné prostredie, vznikli nové ohrozenia, preto je ich revízia potrebná. Zostanú pritom len bezpečnostná a vojenská stratégia. Relevantné prvky z obrannej stratégie budú premietnuté do dvoch zostávajúcich.

■ **Kedy očakávate prijatie týchto stratégií?**

Verím, že bezpečnostná stratégia bude prijatá v NR SR do polroka. Z nej bude vyplývať vojenská stratégia.

■ **Ďalšie kľúčové momenty?**

Tým tretím cieľom, ktorý by som chcel dosiahnuť, je integrované ministerstvo obrany. To predovšetkým znamená spojenie duplicitných činností ministerstva a generálneho štábu tak, aby sa zbytočne neopakovali. Aby sme skrátka pracovali efektívnejšie, kompatibilnejšie a lepšie.

■ **Iste však viete, že to nebude prvý pokus?**

Aj snahy, ktoré boli v minulosti, tento zámer posunuli, hoci ho nedotiahli do konca. Verím teda, že budem dosť dôrazný. Výsledok personálneho a procesného auditu pripraví tri tímy. Prvým bude spoločnosť, ktorá príde z prostredia mimo rezortu obrany. Druhú skupinu vytvoria naši rezortní odborníci. Tretím partnerom bude medzinárodná poradenská spoločnosť Cubic, ktorá už niekoľko rokov pôsobí na našom ministerstve.

■ **Aký je predpoklad ďalšej redukcie počtov?**

Takáto kvantifikácia by bola v tomto momente zbytočným predbiehaním práce uvedených tímov.

■ **Spomedzi prioritných súčastí ozbrojených síl, ktoré sa mali pripravovať na spoločné nasadenie s vojskami aliancie, vypadli špeciálne sily. Aká bola reakcia partnerov v NATO?**

Naozaj by som bol rád, keby sa Slovensko poučilo a vyvarovalo chýb, s ktorými sa museli vyrovnávať aj naši traja partneri z V4, ktorí do NATO vstúpili pred nami. Jedna vec je mať dobrú vôľu a pekné predstavy a druhá mať na ich realizáciu podmienky a financie. V tomto zmysle nás v rámci skutočne konštruktívnych vzťahov expertné skupiny z NATO viackrát upozorňovali, aby sme si kládli len reálne ciele, ktoré sme schopní dodržať. Je to skrátka o tom, či budeme alebo nebudeme serióznym partnerom. No a v tomto smere nám okrem iného dávali na zváženie, či sme ochotní a schopní znášať mimoriadne vysokú finančnú náročnosť na prípravu špeciálnych jednotiek. Na ich výzbroj a výstroj, na ich vyslanie do zahraničia a zabezpečenie rotácií. Takže vaša otázka by mohla mať aj opačný efekt. My sme totiž po týchto rozhovoroch s odborníkmi z aliancie dospeli k názoru, že toto zatiaľ skutočne nie je v možnostiach nášho štátu. Po obojstrannej dohode sme sa radšej rozhodli korektne vrátiť z kratšej cesty. Podľa pôvodného predstavy sa však v tomto smere budeme naďalej intenzívne venovať príprave chemikov, ženistov a vojenskej polície. Tak isto budeme postupne zvyšovať mieru nasaditeľnosti našich vojakov v zahraničí.

■ **Pán minister, práve vojakov nasadených mimo územia nášho štátu iste nepotešilo 19-percentné zdanenie ich zahraničného dolárového príspevku. Možno očakávať dajakú formu kompenzácie?**

Uznávam, že ak mal niekto 100 korún a z nich mu 19 zoberiete, iste nebude spokojný. Od nového roka však boli prijaté nové daňové zákony a ja ich, samozrejme, budem rešpektovať. Osobne však toto nevidím ako najväčší problém. V piatok 11. januára som sa v Nitre stretol s vojakmi, ktorí pôsobili v misiách. Diskutovali sme aj na túto tému a - vážne - nie je to otázka dňa. Z hľadiska budúcnosti je dôležitejšie zabezpečiť kvalitnejšiu prípravu na vyslanie týchto vojakov do misií, ktoré sú čoraz nebezpečnejšie.

Musíme zabezpečiť aj ich vystrojenie a vyzbrojenie, aby sa mohli venovať úlohám, pre ktoré boli vyslaní, a aby na mieste vyslania nemuseli často narýchlo improvizovať. No a ak sa ešte raz mám vrátiť k už spomenutej kompenzácii, tak musím povedať, že v tomto momente na to nemáme vytvorené finančné ani ekonomické podmienky. Dal som si však spracovať podklady k tomu, ako by sa dala určitá časť z týchto financií predsa len kompenzovať. Hovoriť o tom, koľko, ako a či sa budú kompenzovať, je v tejto chvíli predčasné.

■ **Aká je budúcnosť lietadiel MiG-29, s ktorými pred časom reforma ozbrojených síl podľa modelu 2010 nepočítala?**

Aj na základe porovnania s niektorými inými vojenskými letectvami je zrejme, že zámer opravovať a modernizovať MiG-29 je pre nás nateraz výhodnejší, ako keby sme si mali v tomto období kúpiť alebo prenajať nadzvukové lietadlá zo zahraničia. Na financovanie využijeme predovšetkým ruský dlh. Vláda o tom rozhodla už vlni. Stíhačky MiG-29 budú pritom určené na obranu výhradne nášho vzdušného priestoru. Aj aliancia v súčasnosti nevidí dôvod, aby sme sa snažili zapojiť ich do prípadných spoločných operácií.

■ **V súvislosti so znižovaním počtov ozbrojených síl je zrejme, že rezortu priebieha ostávajú voľné objekty, vrátane kasárenských komplexov. Aká je ich budúcnosť?**

Zatiaľ sme v minulom období niektoré objekty ponúkli ministerstvu práce, sociálnych vecí a rodiny, ministerstvu vnútra a ministerstvu školstva. Tento proces bol však dosiaľ do istej miery limitovaný a zdĺhavý. Aj preto som do vlády v decembri predkladal návrh zákona o možnosti bezplatného prevedenia tohto majetku na mestá a obce, ktorý bude pre ne prijateľnejší a menej problémový. Samozrejme, objekty bude možné naďalej previesť aj na vyššie územné celky a na štát. Predpokladáme, že tento zákon by mohol platiť od 1. 7. Nepochybujem o tom, že najmä miestne samosprávy túto zmenu privítajú, pričom nám odpadnú náklady na stráženie uvoľnených objektov.

Pavol VITKO
Foto Peter DOVINA

Výmena stráží v NATO

Bývalý holandský minister zahraničia Jaap de Hoop Scheffer sa v pondelok 5. januára 2004 ujal funkcie generálneho tajomníka NATO. Vo funkcii nahradil Skóta lorda Georgea Robertsona, ktorý na čele aliance pôsobil viac než štyri roky. Táto zmena sa uskutočňuje v období, keď Severoatlantická aliancia čelí novým výzvam v Afganistane a možno aj v Iraku.

Päťdesiatpäťročný právnik z Amsterdamu sa stal v poradí už jedenástym generálnym tajomníkom NATO. Zároveň je tretím Holanďanom, ktorý v 55-ročnej histórii aliance stojí na jej čele.

midlovať politiku Haagu. Holandsko nebolo výhradne proamerické, no nepridalo sa ani k obrannej iniciatíve Nemecka, Francúzska, Belgicka a Luxemburska. Haag udržiaval solídne vzťahy so všetkými zúčastnenými.

Bývalý generálny tajomník NATO lord George Robertson sa po štyroch rokoch oficiálne rozlúčil s bruselským sídlom aliance v stredu 17. decembra, keď naposledy viedol zasadnutie Severoatlantickej rady. Medzi ťažiskové úlohy počas svojho pôsobenia zaradil stabilizáciu na Balkáne po vojenskej operácii NATO z jari 1999, rozšírenie aliance o sedem nových členov vrátane Slovenska, riešenie situácie po teroristických útokoch na USA z 11. septembra 2001 a následné reformy, ako aj transformáciu aliance a zblíženie s Ruskom. G. Robertson bude v budúcnosti pracovať v telekomunikačnej spoločnosti.

Stranu pripravil Jozef MICHNICA

Od vzniku Severoatlantickej aliance (NATO) v apríli roku 1949 stálo na jej čele 10 generálnych tajomníkov. Prvý z nich bol Brit Lord Ismay (1952 -1957), vystriedal ho Belgičan Paul-Henri Spaak (1957 -1961), tretí bol Holanďan Dirk U. Stikker (1961-1964), potom nastúpil Talian Manlio Brosio (1964 -1971) a po ňom opäť Holanďan Joseph M.A.H. Luns (1971-1984). Druhý Brit na tomto poste bol Lord Carrington (1984 -1988). Po ňom nasledoval Nemec Manfred Wörner (1988 -1994). Ďalší Belgičan Willy Claes bol generálnym tajomníkom NATO v rokoch 1994 -1995, keď ho vystriedal Španiel Javier Solana, dnes zodpovedný v EÚ za zahraničné vzťahy (1995 -1999). Až do vlaňajška aliancii šéfoval lord George Robertson (1999 -2003). Súčasný šéf Jakob Gijsbert (Jaap) de Hoop Scheffer by mal stáť na čele aliance do roku 2008.

Jakob Gijsbert (Jaap) de Hoop Scheffer sa narodil v Amsterdame 3. apríla 1948. Po skončení strednej školy študoval právo na univerzite v Leidene. V rokoch 1974 až 1976 absolvoval vojenskú službu v Holandskom kráľovskom letectve. Od roku 1976 do roku 1986 pôsobil v diplomatickej službe. V rokoch 1976 až 1978 bol tajomníkom na holandskom veľvyslanectve v Ghane. Do roku 1980, ako člen Stálej delegácie pri NATO v Bruseli, zodpovedal za otázky obranneho plánovania. V júni 1986 De Hoop Scheffera zvolili do poslaneckej snemovne za Kresťanskodemokratickú alianciu (CDA). V rokoch 1986 až 1994 bol členom Parlamentného zhromaždenia Rady Európy a Západoeurópskej únie. V roku 1990, počas krízy v Perzskom zálive, pracoval ako spravodajca Západoeurópskej únie pre dôsledky okupácie Kuvajtu a pokračujúce operácie v Perzskom zálive. V rokoch 1994 až 1997 pôsobil v Severoatlantickom zhromaždení. Holandsko bolo do 31. decembra 2003 predsedníckou krajinou Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE) a de Hoop Scheffer bol jej predsedom. Jaap de Hoop Scheffer je ženatý a má dve dcéry.

Komentátori sa v charakteristike pragmatického J. de Hoopa Scheffera zhodujú v tom, že je to „profesionálny hľadač kompromisov s usporiadanou rodinou a bez náznakov výstrednosti.“ Diskrétny diplomat a bývalý letec, ktorého prioritou bude udržať dobré a rovnocenné vzťahy medzi Európou a USA a rozšíriť misiu NATO v Afganistane, je kompromisnou postavou. „Postaviť sa do čela aliance v rozhodujúcom čase jej existencie znamená veľa výziev,“ zdôraznil De Hoop Scheffer po príchode do sídla NATO v Bruseli, kde

novodobým hrozbám a plánované rozšírenie misie ISAF v Afganistane mimo územia hlavného mesta Kábul. Čo sa týka prípadnej úlohy NATO v Iraku, ktorú by privítali najmä Spojené štáty, De Hoop Scheffer túto možnosť nevylúčil: „Všetko bude závisieť od politického vývoja.“ V poslednom rade bude veľmi dôležitou úlohou i plánované rozšírenie aliance o sedem nových členov, vrátane Slovenska.

Počas irackej krízy, keď sa G. Robertson snažil zabrániť rozkolu v NATO, sa de Hoopovi Schefferovi darilo obratne kor-

„Základáci“ bez poddôstojníckej školy

Poslanci Národnej rady SR na svojom zasadnutí 3. decembra 2003 rozhodli o skrátení základnej vojenskej služby (VZS) z deväť na šesť mesiacov. O tom, čo prinesie skrátenie služby pre rezort obrany, sme sa pohovárali s vedúcim starším dôstojníkom - špecialistom oddelenia personálnych činností štábu personálneho manažmentu Generálneho štábu Ozbrojených síl SR pplk. Mariánom Gajdošechom.

• **Pán podplukovník, koľko vojakov základnej služby momentálne slúži v útvaroch a zariadeniach rezortu obrany a aký je trend?**

V súvislosti so skrátením služby sme museli prijať zvýšený počet odvedencov. Začiatkom januára 2004 vykonávalo základnú a náhradnú službu 5 522 vojakov základnej a náhradnej služby, z toho je 32 žien. Tridsať z nich je v Martine a dve sú na výcviku v Žiline. Celkovo v tomto roku nastúpi do útvarov približne desaťtisíc odvedencov. Predpokladáme, že v ďalších dvoch rokoch (2005 - 2006) nastúpi do ozbrojených síl na výkon základnej alebo náhradnej služby asi len päťtisíc odvedencov.

• **A akých termínoch budú nastupovať povolanci do útvarov?**

V tomto roku je určených šesť nás-tupných termínov. Konkrétne 2. januára, 2. marca, 4. mája, 1. júla, 2. septembra a 3. novembra. Do zálohy by sme mali prepustiť vojakov 2. januára, 2. apríla, 24. júna, 26. augusta, 27. októbra a 22. decembra.

• **Zmenil sa systém výcviku vojakov?**

Na rozdiel od minulosti sa základný výcvik v trvaní jedného mesiaca vykonáva spravidla vo výcvikových základniach, ktoré sú v Bratislave, Kežmarku, Martine, Nitre, Ružomberku, Sereďi a v Poprade. Čestná stráž prezidenta SR si pripravuje svojich príslušníkov vo svojich útvaroch.

Niektorí povolanci, ktorí nastúpili v októbri minulého roka, po vykonaní základného výcviku absolvovali aj poddôstojnícku školu. Od začiatku tohto roka to už neplatí, pretože všetci vojaci základnej služby budú vykonávať po nástupe len základný výcvik. Poddôstojníckej školy pre vojakov základnej služby prestali existovať. Po skončení základného

výcviku nastúpia vojaci do útvarov, kde absolvujú krátky odborný výcvik podľa zaradenia.

• **Šesť mesiacov je krátky čas. Nepredpokladám, že za toto obdobie sa vojaci vycvičia na takú úroveň, aby mohli vykonávať funkcie, v ktorých sme ich vidávali v minulosti.**

Je to pravda. Dnes vojakov základnej služby určujeme spravidla len na základné a obslužné funkcie, kde sa nevyžaduje časovo náročnejší odborný výcvik. Postupne ich nahrádzame profesionálnymi vojakmi. Výnimkou

Podplukovník Marián Gajdošech (49). V roku 1973 ukončil štúdium na Vojenskej strednej odbornej škole leteckej v Prešove a nastúpil do leteckému útvaru v Přerove. V roku 1977 absolvoval vysokú vojenskú školu v Bratislave. Počas vojenskej kariéry pracoval v Přerove, Prahe, Starej Boleslavi a Michalovciach. Od roku 2000 pôsobí na generálnom štábe v Bratislave. Je ženatý a má tri deti.

nie sú ani vodiči. Vo väčšine prípadov jazdia už len na osobných automobiloch a ľahkých nákladných vozidlách. Aj ich výcvik sa oproti minulosti skrátil. Títo po príchode k útvarom absolvujú základnú odbornú prípravu v trvaní jeden týždeň.

• **S čím ďalej musia vojaci počítať?**

Vojaci základnej a náhradnej služby majú počas služby v ozbrojených silách

nárok na 14 kalendárnych dní dovolenky. V prípade nepredvídaných udalostí v rodine môžu požiadať o mimoriadnu dovolenku. Služné vojakov zostáva v nezmenenej výške, čo znamená že vojak má služné 400, slobodník 450, desiatnik 580 a čatár 710 korún na mesiac. Podrobnejšie informácie o všetkých náležitostiach dostanú vojaci u svojich veliteľov.

• **Čo sa zmenilo pre tých, ktorí nastupujú do náhradnej a civilnej služby?**

Dĺžka náhradnej služby trvá tri mesiace. O tento druh vojenskej služby môže požiadať odvedenec alebo vojak z dôvodu hodného osobitného zreteľa, napríklad je otcom dieťaťa, ktoré s ním žije v domácnosti, stane sa jediným živiteľom rodinného príslušníka odkázaného na neho výživou, ako i z ďalších prevažne sociálnych dôvodov vymedzených zákonom. Na náhradnú službu sa určujú aj tí odvedenci, ktorí požiadali o prijatie do profesionálnej služby. Podrobné informácie poskytnú odvedencom na územných vojenských správach, regrutačných strediskách, popri prípade ich nadriadení po nástupe do útvaru. Trvanie výkonu civilnej služby je 1,5-násobkom trvania povinnej vojenskej služby, čo znamená, že

trvá deväť mesiacov alebo v prípade existencie obdobných dôvodov, ako pri určovaní na náhradnú službu, štyri a pol mesiaca.

• **Ako je to so zabezpečením zdravotníckej starostlivosti?**

Vojaci základnej služby majú nárok na poskytovanie zdravotnej starostlivosti, ktorú vyžaduje ich zdravotný stav. Ako každý iný občan však musia uhrádzať poplatok 20 korún

za ošetrovanie v zdravotníckych zariadeniach. V prípade hospitalizácie v nemocnici vojaci základnej služby neplatia poplatok 50 korún na deň. Od ošetrojúceho lekára dostanú po skončení pobytu v nemocnici potvrdenie, ktoré potvrdí útvarový lekár. Finančná služba následne uhradí prevodom príslušnú sumu za pobyt vojaka v nemocnici zdravotnej poisťovni.

Milan ČIPKA

Foto Peter DOVINA

Pozor,
z RPG-75 vyleti
„vtáčik“

Neváhaj a pál!

„Tridsať metrov vpravo pred vami!“ Už dobré dve minúty vôbec nerozmýšľam. Nemám na to jednoducho nárok. Tam, celkom blízko predou mnou, je skutočne ďalší terč. „Zložte ho!“ zahučia mi do uší slová podplukovníka Novosada, ktorý stojí necelých päť metrov za mnou. Bez zaváhania zamierim na dosku, ktorá drží terč vo zvislej polohe. Samopal šklbne a vo vzduchu visia ďalšie tri nábojnice. „Mám ich tam ešte dosť?“ kladiem si otázku. „Sto metrov vľavo pred vami ďalší cieľ,“ zaznie opäť veliteľov hlas. „Bože môj, kde len ten terč je?“

Dva prázdne zásobníky, otlačené kolenom, popálený krk od nábojnice, ktorá sa rozhodla, že sa so mnou hneď po výstrele nerozlúči - taká je asi moja štatistika strelby. „Trafil som aspoň niečo?“ pýtam sa pred záverom strelieb v púšti veliteľa kontingentu.

ktorému neostane nič iné, ako sa odpliaziť do bezpečia alebo sa vzdať. Zákony irackej vojny sú kruté ako v ktorejkoľvek inej vojne. „A mať tak granátomety,“ povzdychne si samopalník, čo stojí vedľa mňa pri kontrole zbraní a streliva.

keď nik nevie, čo to vlastne je. Zaujme predovšetkým presnosťou a účinnosťou. Uzná to aj Američan, kolega z tlačového. V jeho zložke o pár hodín neskôr veľmi rýchlo mizne jedna z fotografií zo strelieb.

„Ani neviem, či táto strelba nebude prvá svojho druhu v histórii našich ozbrojených síl,“ prehodí pred strelbou profesionálny čatár, ktorého sa snažím nafotiť v čo najlepšom uhle so zbraňou na pleci. Ťažko povedať, či má pravdu. Ale niečo na tom bude, veď na streľbách sa obyčajne používa na tento účel špeciálne upravená zbraň s vloženou hlavňou. Ktovie koľko asi stojí jeden skutočný výstrel. V púšti sa ich uskutoční rovných desať.

Nejde o desiatky

„Určite,“ smeje sa mi priamo do tváre. „Veď každý projektil musí predsa niekam dopadnúť, no nie?“ konštatuje veliteľ. To, čo potrebujeme v prvom rade, je schopnosť rýchlo reagovať na podnet. Útočníkovi musíme dať jednoznačne najavo, že beztriestne na nás útočiť nemôže. Dnes tu vôbec nejde o nejaké desiatky či desiatky. Cvičíme to, čo nám pomôže ochrániť naše životy.“

Vystrel a nedaj protivníkovi šancu pokojne na teba útočiť - to je nielen iracké heslo dňa. A čím väčší kaliber, tým lepšie. Ani najlepšie ukrytý ostreľovač nevystrčí hlavu z úkrytu, ak do jeho okolia dopadajú desiatky projektílov.

Čas vo vojne znamená život. Stačí pár sekúnd a veliteľ rozhodne o spôsobe riešenia situácie. Niekedy treba priestor ohrozenia rýchlo opustiť, inokedy - desať sekúnd - a jednotka v kruhovej obrane čelí plnou palebnou silou nepriateľovi,

Z guľometu, ktorý je zalafetovaný do strešnej konštrukcie uazu, to síce nie je pohodlné, ale skutočný strelec ocení lepší výhľad na cieľ

Skvelá „novinka“

Slovenský kontingent vo výzbroji v ničom nezaostáva za príslušníkmi ostatných armád z Medzinárodnej divízie stred-juh v operácii Iracká sloboda. Aj po veliteľstve divízie sa medzi vojakmi šepká: „Slováci majú aj akýsi nový granátomet.“ Nič sa veru nedá robiť, je to pravda. RPG-75 je podľa všetkého pre mnohých úplne skvelou novinkou. Ako stvorenou do Iraku. Odrádza svojím vzhľadom,

Hráme o istotu

Zhruba dvesto metrov od pozície pancierovkárov je skupina terčov na streľbu z pištole. Aj tu sa strela dnes inak ako obyčajne. Znížená silueta znamená polohu pri pokľaknutí. Pomer plochy tela chráneneho nepriestrelnou vestou k odkrytým končatinám je potom úplne iný. Úplným originálom v streľbe je ale až posledné zo štyroch pracovísk. V celých našich ozbrojených silách by dnes bolo asi veľmi ťažké nájsť človeka, ktorý vo svojej vojenskej kariére

strieľal z guľometu zalafetovaného do strešnej konštrukcie uazu.

„Najskôr sa nám všetci smiali. No potom, keď sa bezpečnostná situácia zhoršila, rýchlo pochopili a začali zalafetovávať aj oni,“ hovorí na adresu zahraničných kolegov strelec z martinského práporu okamžitej reakcie a dodáva: „Podľa mňa pri týchto streľbách jednoducho hráme o našu istotu. Verím, že nás naše zbrane v boji nesklamú.“

Text a foto Vladimír MEČIAR, Irak

Hlavnú bojovú silu vzdušného
komponentu belgických ozbroje-
ných síl predstavujú modernizo-
vané lietadlá F-16AM

Foto Miroslav GYÜRÖSI

Belgické kráľovstvo

Vážení čitatelia, v ďalších číslach nášho časopisu vám postupne predstavíme jednotlivé členské krajiny Severoatlantickej aliancie a ich ozbrojené sily – našich budúcich koalíčných partnerov po vstupe Slovenska do NATO.

Prvým z nich je Belgicko, sídlo aliancie.

Belgické kráľovstvo (Koninkrijk België – Royaume de Belgique – Königreich Belgien) je jedným zo zakladajúcich členov Severoatlantickej aliancie. Trojjazyčný názov štátu odráža skutočnosť, že v ňom žijú tri národnostné komunity – asi 60 % obyvateľstva tvoria Flámi (ich reč je pribuzná holandčine), 39 % po francúzsky hovoriaci Valóni a 1 % Nemci.

Belgicko je federálny štát, ktorý sa skladá z Flámska, Valónska a územia federálneho hlavného mesta Bruselu. Administratívne sa člení na desať provincií. Z hľadiska štátneho zriadenia je to parlamentná konštitučná monarchia na čele s kráľom.

V Bruseli sídlia najvyššie orgány NATO a v Monse je umiestnené Hlavné veliteľstvo spojeneckých síl v Európe (SHAPE).

Obranný sektor

Rozpad Sovietskeho zväzu a koniec studenej vojny viedol aj v Belgicku k výraznej redukcii obranného rozpočtu a následne aj k výraznej redukcii početného stavu a zmene štruktúry ozbrojených síl. Kým v osemdesiatych rokoch minulého storočia výdavky na obranu reprezentovali asi 3 až 3,5 % HDP, v rozpočtovom roku 2001/2002 to bolo približne 1,4 %. Táto hodnota sa má v blízkej budúcnosti zachovať, ale zmení sa štruktúra obranného rozpočtu – kým výdavky na personál budú klesať, vzrastie podiel výdavkov na nákup a modernizáciu techniky a vybavenia.

Belgická vláda v roku 2000 schválila strategický

plán reformy ozbrojených síl Vízia 2015, v ktorom sú zhrnuté ich budúce operačné charakteristiky. Hlavným cieľom je pripraviť integrované spoločné sily, ktoré budú lepšie vybavené, vycvičené a podporované, aby mohli plnohodnotne operovať v rámci potrieb NATO, európskeho obranného systému, Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe a OSN. Medzi priority patrí vyššia pripravenosť a pružnosť, modulárna štruktúra, zvýšenie mobility a transportných kapacít, skvalitnenie a zefektívnenie systémov C3I.

Belgické ozbrojené sily sú od roku 1995 plne profesionalizované. Podľa programu Vízia 2015 sa ich početný stav má postupne znížiť zo 47 350 (vrátane civilných zamestnancov) na 39 500.

Sídlo najvyšších orgánov
Severoatlantickej aliancie v Bruseli
Foto NATO

Rezervy by v roku 2015 mali pozostávať výlučne z bývalých profesionálnych vojakov. Podobne ako v personálnej oblasti, došlo aj k výraznej redukcii počtov niektorých zbraňových systémov alebo k ich úplnému vyradeniu. Časť nadbytočnej techniky Belgicko odpredalo. Úlohou belgických ozbrojených síl je podieľať sa na obrane teritória NATO, udržiavať a obnovovať mier a zúčastňovať sa na humanitárnych misiách. Belgicko sa aktívne zapájalo a zapája do mierových misií – napríklad v Namíbii, Rwande, Bosne a Kosove – pretože ich považuje za mimoriadne dôležité na udržanie stability a bezpečnosti.

Ozbrojené sily

Štruktúra velenia je takáto: ministrom obrany podlieha šéf obrany, ktorý je zároveň náčelníkom spoločného integrovaného obranného štábu a zodpovedá za realizáciu obrannej politiky stanovenej politickými autoritami. Obranný štáb integruje všetky veliteľské funkcie, ako aj personálny a materiálny manažment. Podliehajú mu štyri operačné zložky – pozemné sily, vzdušné sily, námorné sily a zdravotná služba.

Pozemné sily (Land Component):

Pozostávajú z bojových, podporných a zabezpečovacích jednotiek. Operačnému veliteľstvu pozemných síl (COMOPSLAND) v Evere podlieha 1. (s veliteľ-

stvom v Leopoldsbuurgu) a 7. (s veliteľstvom v Marche-en-Famenne) mechanizovaná brigáda, brigáda Para-Commando, letecká skupina a viaceré samostatné bojové, podporné a zabezpečovacie jednotky, ako aj výcvikové strediská, výcvikové priestory a vojenská polícia.

Každá z mechanizovaných brigád má štábnu rotu, dva mechanizované prápory, jeden tankový prápor, jeden delostrelecký prápor, jednu ženijnú rotu a jeden logistický prápor.

Brigáda Para-Commando (veliteľstvo v Leuvene) je udržiavaná na vysokom stupni operačnej pripravenosti a zaradená do síl okamžitej reakcie NATO. Má dva vzdušno-výsadkové prápory, jeden prápor Commando, prieskumný prápor s rotou špeciálnych síl, batériu poľného delostrelectva, batériu protiletadlového delostrelectva, ženijnú rotu, logistickú rotu a zdravotnícku rotu.

Letecká skupina (veliteľstvo v Grâce-Hollogne) má štábnu rotu, jeden spojovací vrtuľníkový prápor, dva prápory viacúčelových vrtuľníkov a technickú rotu.

Ako samostatné jednotky a útvary podliehajú COMOPSLAND prieskumné prápory, pozorovacia a topografická batéria s čatou bezpilotných prieskumných vzdušných prostriedkov B-Hunter, prápor PVO s RS Mistral a ženijné prápory.

Vo výzbroji pozemných síl je 132 tankov Leopard 1A5 a 8 vyslobodzovacích tankov Leopard 1A1 CRAC, 120 pásových prieskumných obrnených vozidiel Scimitar, 100 OT Spartan, 210 BVP YPR-765 (časť s kanónmi kalibru 25 mm a časť s PTRS Milan), takmer 300 OT M-113A1, 54 kolesových OT Pandur, 105 samohybných kanónových húfní M-109A2, 14 ťahaných húfní LG1 Mk2 kalibru 105 mm, mínomety kalibru 60, 81, 107 a 120 mm, PL riadené strely Mistral a rádiolokátory 2130A na vyhľadávanie pozemných cieľov na vozidlách M-113 a UNIMOG. Letecká skupina má 15 vrtuľníkov SA.318C Alouette II, 18 prieskumných vrtuľníkov Agusta A-109BA/HO, 28 protitankových vrtuľníkov Agusta A-109BA/HA s PTRS Tow 2A a 5 lietadiel BN-2A Islander.

Vzdušné sily (Air Component)

Podliehajú operačnému veliteľstvu vzdušných síl COMOPSAIR

Zo spoločného cvičenia našich a belgických vojakov na Slovensku. Foto Peter DOVINA

Belgickí vojenski zdravotníci sa zúčastnili misie KFOR
Foto KFOR

v Evere. Skladajú sa z 2. (vo Florennes) a 10. (v Kleine Brogel) taktického krídla, z ktorých každé má 36 modernizovaných taktických lietadiel F-16A/B (ďalších 17 je uložených) a 15. transportného krídla (v Melsbroeku) s 11 lietadlami C-130H Hercules, dvoma lietadlami A-310-222 a lietadlami na dopravu VIP. Ďalej do Aircomponent patrí 1. výcvikové krídlo (Beauvechain) s 29 lietadlami Alpha Jet E, 10 lietadlami CM-170 Magister a 33 lietadlami SF-260M, letka SAR s piatimi vrtuľníkmi Sea King Mk48 (základňa Koksijde) a podporné zložky.

Námorné sily (Navy Component)

Medzi hlavné úlohy námorných síl patrí zabezpečiť suverenity v pridelených námorných priestoroch, chrániť námorné línie a prístavy, podporovať kombinované operácie, spolupracovať so spojeneckými krajinami a podieľať sa na humanitárnych akciách. Námorné sily ako celok podlie-

hajú operačnému veliteľstvu COMOPSSNAV, ktoré je integrované do spoločného holandsko-belgického námorného veliteľstva Admiral Benelux (ABNL) na holandskej základni Den Helder. Hlavné základne sú Zeebrugge, Sint-Kruis-Brugge, Oostende, Oostende Detachement a Antverpy. Flotila sa skladá z troch fregát triedy Wielingen (F 910, F 911 a F 912), siedmich míno-loviakov triedy Aster (M 915 až M 924), riečnej hládokovej lode P 902 Liberation a niekoľkých pomocných a podporných lodí. Súčasťou námorných síl je aj roj s tromi námornými vrtuľníkmi Alouette III.

Zdravotnícka zložka (Medical Component)

Je to zdravotnícka služba sektora ministerstva obrany, ktorá svoje poslanie plní počas vojenských operácií, ale poskytuje zdravotnícke služby personálu obranného sektora aj v mieri. Skladá sa z operačného štábu COMOPSMED, štyroch zdravotníckych operačných centier CMO (č. 1 v Leopoldsbuurgu, č. 7 v Marche-en-Famene, č. 17 v Zeebrugge a č. 16 v Bruseli), štyroch prvkov na zdravotnícku zásahu EMI (č. 1 v Destelbergene, č. 2 v Ghline, č. 22 v Landene a technický prvok v Nivelles) a Vojenskej nemocnice kráľovnej Astrid v Bruseli. Medical Component je vybavený obrnenými zdravotníckymi vozidlami CVR-T Samaritan Ambulance, M-113 MEDEVAC a Pandur Ambulance, ako aj sanitnými vozidlami na podvozku Unimog a Ford Transit.

Andrej GÁFRIK

Belgické kráľovstvo

Rozloha	30 519 km ²
Počet obyvateľov	10,3 mil.
Dĺžka pobrežia	66 km
HDP (2002)	286,3 miliardy USD
Obranný rozpočet	3,0765 miliardy USD

KRÁTKO

Švédsko bude spolupracovať na francúzskom programe bezpilotného bojového lietadla budúcnosti. Dokument potvrdzujúci záujem Švédska participovať na tomto programe podpísali v decembri 2003 francúzsky šéf obranného zaobstarávania Yves Gleizes a jeho švédska kolegyňa Birgitta Bohlin. Prvý let demonstrátora je naplánovaný na rok 2008.

Izraelské ministerstvo obrany poverilo firmu RADA Electronic Industries programom modernizovania lietadiel A-4 Skyhawk, na ktorých v súčasnosti cvičia piloti strojov F-15 a F-16. V lietadlách A-4 nahradí pôvodné prístroje moderná avionika. Izraelské vzdušné sily plánujú používať tieto modernizované pokročilé cvičné lietadlá najmenej do roku 2010.

Velenie US Army vybralo spoločnosť ATK na skonštruovanie, vývoj a možnú začiatočnú malosériovú výrobu mínometnej munície s koncovým navedením XM395 PGMM (Precision Guided Mortar Munition). Mína XM395 letí po balistickej dráhe a v koncovej fáze manévruje na cieľ označený laserovým označovačom.

Nemecké vojenské námorníctvo zvažuje modernizovanie svojich fregát radu F122 a F123. Spolková vláda udelila v januári 2004 trom medzinárodným tímom kontrakt v trvaní 11 mesiacov na vypracovanie štúdie možného modernizovania týchto plavidiel. O finálnom kontraktovi rozhodne v decembri 2004.

Po dvoch veľmi úspešných vývojových skúšobných letoch pokročil program Broach spoločnosti BAE Systems do fázy prevádzkových skúšok. Vývoj špeciálnej prieraznej bojovej časti začal tím Broach vo Veľkej Británii po prvej vojne v Zálive v roku 1991, keď sa stala zrejmosťou potreba leteckej zbrane špeciálne skonštruovanej na ničenie zodolnených cieľov.

Americká spoločnosť Raytheon dostala kontrakt v hodnote 63 193 824 USD v rámci priebežnej technologickej modernizácie elektronickej aparatúry protiletadlových raketových riadených striel Patriot PAC2. Firma upraví frekvenčné generátory rakiet na úroveň GEM+. Práce sa skončia 31. júla 2006.

Nórsku spoločnosť Kongsberg Defence Aerospace a taliansky výrobca Oto Melara podpísali v decembri 2003 kontrakt na dodanie šiestich lodných hlavných delostreleckých systémov Super Rapid kalibru 76 mm s dĺžkou hlavne 62 kalibrov. Systémy umiestnia na paluby rýchlych hliadkových člnov Skjold nórskeho vojenského námorníctva. Prvý kanón dodajú zákazníkovi v roku 2005.

Zameriavací subsystém

Izraelská spoločnosť ELTA Systems, ktorá je súčasťou koncernu Israel Aircraft Industries (IAI), vyvinula a ponúka zahraničným klientom špecializovaný subsystém EL/L-8385 na vybavenie bezpilotných lietajúcich prostriedkov.

Subsystém inštalovaný na bezpilotný riadiaci prostriedok tvorí jeden riadiaci blok, dvojica anténových blokov a blok na prenos dát. Pozemnú časť subsystému tvorí pozemná stanica riadenia bezpilotného prostriedku a stanica pozemného operátora systému rádioelektronického zameriavania a elektronického spravodajstva. Systém umožňuje vyhľadávať, zachytávať, merať, analyzovať, určovať, sledovať a lokalizovať radarové signály protivníka, ako aj extrahovať z týchto údajov hodnotné spravodajské informácie.

Zariadenia vysunutého pozorovateľa

Chorvátska spoločnosť SDT Sustav, d.o.o., vyrába pre potreby chorvátskych pozemných síl systém riadenia delostreleckej strelby ART SYS 2000. Hlavným elementom systému je prenosné zariadenie vysunutého delostreleckého pozorovateľa (foto), vybavené počítačom, prijímacou aparatúrou družicového navigačného a meteorologického systému, ako aj kombinovaným ďalekohľadom a laserovým diaľkomerom. Úlohou systému je znížiť reakčný čas delostrelectva, podstatne zvýšiť presnosť strelby, znížiť spotrebu streliva, umožniť súčasnú simultánnu strelbu na viac cieľov, ako aj simultánne strelby z rozličných zbraní a jednoduché plánovanie delostreleckých operácií. Reakčný čas systému (od okamihu zistenia cieľa do strelby) je 15 – 60 sekúnd. Najväčšia chyba merania koordinátov pozícií pozorovateľa a palebných pozícií je maximálne 10 m. Chyba merania koordinátov cieľa je maximálne 25 m. Na prechod z pochodovej do bojovej polohy potrebuje operátor 3 minúty.

Poľsko kúpi Spike

Poľský minister obrany podpísal v posledných dňoch uplynulého roka kontrakt v hodnote 1,4 miliardy zlotých (300 milión EUR) na zakúpenie izraelských protitankových raketových riadených striel Spike pre pozemné sily Poľska. Riadené strely vyrobí na základe licencie spoločnosť Mesko so sídlom v meste Skarzysko Kamienna. Výrobná spoločnosť Mesko v spolupráci so spoločnosťou Bumar dodajú v rokoch 2004 – 2013 takmer 2 700 kusov nových protitankových raketových striel. Poľsko taktiež kúpi 264 samohybných raketových odpaľovacích zariadení, ktoré spoločnosť Mesko nainštaluje na podvozky Patria AMV v roku 2006. Riadené strely vyvinuté spoločnosťou Rafael zvíťazili v súťaži nad výrobkami ruských, európskych a juhoafrických výrobcov.

Rozhodnutie sa blíži

Odborníci zo Singapuru rozhodnú na začiatku roku o výbere typu nadzvukového viacúčelového bojového lietadla, ktoré v počte 20 kusov nahradí zastaranú leteckú techniku. Singapur, vynakladá veľké úsilie na modernizovanie svojich ozbrojených síl. Kontrakt na nahradenie dosluhujúcich bojových lietadiel A-4SU Skyhawk presiahne sumu jednej miliardy amerických dolárov. V minulom roku singapurskí špecialisti oznámili svoje rozhodnutie o troch typoch, ktoré zostali v poslednej etape výberového konania pre program NFRP (New Fighter Replacement Programme) – európsky Typhoon, francúzsky Rafale a F-15 Eagle americkej firmy Boeing.

Laserový navádzací systém

Ruský prístrojový závod z Riazane ponúka na medzinárodných trhoch mnohokanálový laserový navádzací systém Blik. Systém je súčasťou prehľadových a zameriavacích leteckých palubných komplexov. Služi na veľmi presné navedenie riadených zbraní vytváraním informačného poľa v priestore cieľa. Pole má podobu kódovaného svetelného rastra, ktorého stred je zosúhlasený s optickou zámernou líniou sledovania cieľa. Kódovanie rastra umožňuje riadenej strele určiť svoju polohu k stredu informačného poľa

a pohybovať sa k nemu. Systém disponuje dvoma navádzacími kanálmi. Jeho dosah je 10 000 m. Hmotnosť vysielacieho modulu (foto) je 1,2 kg. Energetický potenciál systému je minimálne 2 000 W. Chyba určenia koordinátov (ich separovanie) je maximálne 10 cm.

Rumunský ATROM

Rumunská spoločnosť Aerostar vyvíja v spolupráci s medzinárodnou korporáciou Valentec, výrobcom nákladných automobilov Roman Autocamioane Brasov a izraelskou spoločnosťou Soltam Systems nový samohybný hlavný delostrelecký systém ATROM kalibru 155 mm na automobilovom podvozku 6 x 6. V zadnej časti rámu automobilového podvozku ROMAN 26.360 DFAEG 6 x 6 je externe uchytený kanón ATMOS (Autonomous Truck Mounted System) kalibru 155 mm z produkcie firmy Soltam Systems s dĺžkou hlavne 52 kalibrov. Kanón má námer +70° a odmer ±25°. Nesený palebný priemer je 24 delostreleckých projektílov a modulárnych náplní.

Vozidlo poháňa dieselový motor MAN 2866 LF24-Euro 3 s výkonom 266,5 kW. Systém je vybavený moderným navigačným, balistickým a streleckým digitálnym počítačom. Dostrel systému s celkovou hmotnosťou 26 000 kg je 41 km.

Pripravil Miroslav GYÜRÖSI
Foto autor, Aerostar

KRÁTKO

Velenie ruských strategických raketových síl aktivovalo do bojovej pohotovosti už štvrtý pluk vyzbrojený najnovšími strategickými raketovými riadenými strelami 15Ž62 Topol-M. Aj najnovší pluk disponujúci šiestimi raketami v šachtových odpaľovacích zariadeniach, podobne ako tri predošlé, je dislokovaný pri obci Tatiščevo v Saratovskej oblasti Ruskej federácie.

Americká spoločnosť Lockheed Martin získala od velenia US Navy viacročný kontrakt na modernizovanie kabín námorných vrtuľníkov MH-60S a MH-60R. Program pomenovaný Common Cockpit je naplánovaný na obdobie piatich rokov a jeho hodnota dosahuje 423 miliónov amerických dolárov.

Spoločnosti Starsem a Arianespace vypustili na konci decembra 2003, pomocou kozmického raketového nosiča Sojuz-Fregat štartujúceho z kozmodrómu Bajkonur, izraelskú komunikačnú družicu Amos-2. Družicu mal na geostacionárnu obežnú dráhu pôvodne vyniesť európsky kozmický raketový nosič Ariane 5.

Írske ministerstvo obrany zverejnilo správu o rozhodnutí kúpiť pre svoje protitankové útvary raketové riadené strely Javelin, ktoré vyrába americká spoločnosť Raytheon v spolupráci so spoločnosťou Lockheed Martin. Vláda Írskej republiky podpísala s americkou vládou dohodu na dodanie systémov Javelin približne za 12,5 milióna amerických dolárov.

Podľa ruských médií výrobca Voľský mechanický závod v roku 2003 v plnom rozsahu splnil štátnu objednávku na výrobu samohybných protitankových raketových systémov 9P162 Kornet na pásovom podvozku, ktorého základom je podvozok bojového vozidla pechoty BMP-3.

Americká spoločnosť American Truck Company získala kontrakt na dodanie 302 stredných nákladných automobilov do Izraelu. Automobily dodá USA do Izraela v rámci programu zahraničného vojenského predaja FMS (Foreign Military Sales). Základom nákladných automobilov ATC je konštrukcia vozidiel Tatra. Hodnota kontraktu bez opcí je 54 miliónov amerických dolárov.

Kanadská vláda požaduje od Spojených štátov amerických viac údajov o navrhovanom spoločnom protiraketovom systéme pred rokovaním o možnom pripojení sa k tomuto projektu. Kanada, ktorá zo začiatku odmietala kontroverzný a veľmi nákladný projekt, v ostatných mesiacoch zmenila svoj postoj, napriek sústavnému dôraznému odmietaniu militarizácie vesmíru.

Trenčania: Úspešná kontajnerizácia, očakávaný Aligator

Od rozdelenia bývalej federálnej armády zabezpečuje najmä opravy tankov T-72, T-55, BPV-1, BVP-2, vozidiel Tatra 815, PV3S, UAZ, samohybných kanónových húfníc DANA, ale aj raketometov RM-70.

Podľa slov jeho riaditeľa Ing. Stanislava Končeka sa v uplynulom období podnik prezieravo zapojil do programu kontajnerizácie. „Zaviedli sme a dodali pre ozbrojené sily celkovo 36 typov kontajnerov ISO 1 C a jeho modifikácií. Osvedčili sa hlavne v mierových misiách, v ktorých pôsobia naši vojaci pod vlajkou OSN či NATO. Dodali sme im vyše 300 kontajne-

Dnes už 86-ročný Vojenský opravárenský podnik 027 v Trenčíne je najväčším podnikom rezortu obrany na opravy pozemnej (bojovej, ženijnej, chemickej, prieskumnej) techniky

Už v roku 2000 získali Trenčania, ako prvý opravárenský podnik, certifikát riadenia kvality ISO 9001 a v prvej polovici minulého roka ho v recertifikácii obhájili. Podnik je certifikovaným dílerom Tatry Kopřivnice na opravy výrobkov Tatra. Túto svoju pozíciu obhajuje v každoročnom audite. V marci tohto roku v Trenčíne dobudujú diagnostické pracovisko, ktoré zabezpečí komplexnú diagnostiku všetkej kolesovej techniky v súčasnosti prevádzkovanéj ozbrojenými silami, ale aj prípadnej novozavádzanej z krajín NATO.

V rámci kontajnerového programu podnik vyrobil pre ozbrojené sily okrem iného aj

poľnú mnohoprofilovú nemocnicu. Je potrebné ešte vyrobiť a dodať jej logistickú časť. Všetko však bude závisieť od finančných možností rezortu. Podnik ďalej dodal mobilný spojovací uzol, poľné hygienicko-epidemiologické laboratórium a brigádne obväzisko.

Manažment podniku si uvedomuje, že rozsiahle opravy či výrazné modernizácie pásových vozidiel, do ktorých vkladal ešte pred nedávnom mnohé nádeje a do prípravy týchto aktivít vložil i nemalé finančné prostriedky, sa v predpokladanom rozsahu neuskutočnia. „Požiadavky ozbrojených síl sú dnes orientované do iných oblastí. Preto sme podpísali licenčnú zmluvu na výrobu kolesového obrneného vozidla Aligator 4x4 a jeho modifikácií,“ spomína jedno z nových smerovaní podniku jeho technický riaditeľ Ing. Marián Gogora.

V Trenčíne by chceli získať zmluvu a v priebehu rokov 2004 až 2007 odovzdať ozbrojeným silám celkovo až 70 kusov vozidiel Aligator v rôznych modifikáciách. Okrem iného aj v ženijnej, chemickej a prieskumnej. Prvé vyrobené vozidlá sa úspešne uviedli aj v zahraničí.

Naši príslušníci spoločného česko-slovenského práporu síl KFOR na území Kosova si ho v ťažkých terénnych podmienkach nevedia vynachváliť. Privítali by takýchto vozidiel ešte viac. Rovnako ako v mnohých vojenských útvaroch, kde sa dosiaľ využíva buď zastaraná alebo na tieto účely nevhodná vojenská technika.

Celkom bez šance nie je toto vozidlo ani v prípade jeho exportu. Veď najmä v armádach našich západných, severných a južných susedov zatiaľ takéto vozidlo nefiguruje...

Nový pomocník ženistov v akcii

Jeden z možných variantov vnútorného vybavenia vozidla

rov, ktoré sa využívajú v Eritrei, Kosove, Afganistane, Iraku, na Cypre a v minulom období aj na území bývalej Juhoslávie či vo Východnom Timore. Pre našich vojakov zabezpečujeme aj dodávky náhradných dielcov a prípravu techniky, ako aj servis priamo na mieste. Pri týchto prácach sa v zahraničných misiách vystriedalo celkovo vyše sto našich pracovníkov,“ hovorí riaditeľ podniku. Vie, že jeho ďalší rozvoj je možný len vtedy, keď budú pripravení plniť všetky technické normy obvyklé v štátoch NATO.

Medzi najzaujímavejšie výrobky z ponuky trenčianskych opravárov patrí mobilná úpravňa pitnej vody (MÚPV 5). V súlade so svetovými trendmi je umiestnená v prenosnom kontajneri. Úpravňa je zaujímavá aj z hľadiska zabezpečenia dostatku kvalitnej pitnej vody napríklad pre príslušníkov mierových misií. Afganistan, Eritrea či Irak patria medzi oblasti, kde zabezpečenie pitnej vody nie je vôbec jednoduché.

Celkový pohľad na úpravňu vody, umiestnenú v kontajneri, ktorá čerpá vodu z vodného toku

Mobilná úpravňa pitnej vody

Mobilná úpravňa pitnej vody je určená na výrobu pitnej vody dosahujúcej kvalitu podľa medzinárodných štandardov WHO 1993. Zdrojom môže byť voda povrchová (napríklad z vodných tokov a nádrží) alebo podzemná (z rôznych vrtov a studní). Úpravňu nie je možné použiť na úpravu morskej vody, brakickej vody (voda zmiešaná, ktorá má koncentráciu soli medzi hodnotami sladkej a morskej) alebo kontaminovanej toxickými a rádioaktívnymi látkami.

Úpravňa vody odstraňuje z vody okrem nerozpustných látok železo, mangan, agresívny CO_2 , alfa aktivitu, radon. Tiež podstatne obmedzuje obsah organických látok. Vďaka týmto vlastnostiam výrazne znižuje následnú spotrebu dezinfekčných prostriedkov. V procese úpravy vody sa z nej odstraňujú aj ťažké kovy, najmä olovo, arzén, kadmium a antimón.

Úprava povrchových vôd spočíva v čeraní v reaktore. Tam prebieha separácia nerozpustných látok a sedimentácia kalu, piesková filtrácia a sorpcia (zachytávanie nečistôt na povrchu) na aktívnom uhlí. Voda sa čerpá pomocou ponorného dopravného čerpadla s plavákovým zariadením. Hadicami, ktoré majú dĺžku až 25 metrov, sa privádza do úpravne.

Do vstupného potrubia sa dávkovacím čerpadlom pridáva 40-percentný chlorid železitý. Prietok vody sa riadi, v závislosti od hladiny v nádrži vyčerenej vody, meničom otáčok čerpadla surovej vody.

Celá úpravňa je inštalovaná v kontajneri ISO 1C, ktorý má vnútorné rozmery: šírka 2 178 mm, výška 2 140 mm a dĺžka 5 800 mm. Kontajner je tepelne izolovaný. V zimnom období ho možno temperovať elektrickými panelmi. V prípade potreby je možné vnútorný priestor úpravne ventilať zabudovaným odsávacím ventilátorom s nasávacou žalúziou.

Pripojenie úpravne k vonkajšiemu zdroju elektrického prúdu je možné z miestnej siete, alebo z mobilnej elektrocentrály. Prevádzka je automatická. Obsluha robí len prípravu roztokov chemikálií a občasnú kontrolu chodu a kvality

Správnou činnosťou úpravne usmerňujú dávkovacie čerpadlá

upravenej vody.

Na obsluhu je potrebný jeden pracovník, pri jej inštalácii štyria a pri príprave na prevádzku dvaja pracovníci. Súčasťou úpravne je aj príručný sklad chemikálií s priestorom na ich uloženie na približne 60 hodín prevádzky pri priemernom zaťažení, ako aj príručné laboratórium na jednoduchú kontrolu prevádzky.

S kontajnerom sa ľahko manipuluje. Na túto činnosť je určené napríklad vozidlo T 815 – 260 R 8x8,2 s hákovým mechanizmom Multilift, bočný prekladač kontajnerov ISO 1 C na podvozku Tatra T 815 a Volvo, bočný nakladač kontajnerov na nakladanie vidlicami, či niektoré iné manipulačné prostriedky. Časť z nich sa v súčasnosti už nachádza vo výbave Spoločnej logistickej podpornej skupiny OS SR v Hlohovci.

Mobilná úpravňa pitnej vody je svojimi parametrami plne porovnateľná s obdobnými zariadeniami, ktoré využívajú armády členských štátov NATO.

Dvojstranu pripravil Jozef ŽIAK
Foto archív podniku

Prevádzkové podmienky a parametre úpravy vody

Teplota vonkajšieho prostredia	-15°C až +40°C
Teplota surovej vody	+4°C až +25°C
Kvalita surovej vody	kategória A – C STN 75 7214
Kapacita úpravne	1 – 5 m ³ /h pitnej vody (max. 4 m ³ /h pri teplote vody 4–8°C)
Zásoba v akumulačnej nádrži (úžitkový objem)	2,8 m ³
Kvalita pitnej vody	podľa vyhlášky MZ č.29/2002 Z.z. o požiadavkách na pitnú vodu a kontrolu kvality vody
Zdroj a príkon elektrického prúdu	230/400 V, 50Hz, 15 kW
Množstvo odpadových vôd (podľa jej kvality)	3-10 % z objemu čerpanej surovej vody
Doba aktivácie úpravne	max. 60 min. od ukončenia inštalácie a zapojenia úpravne
Celková prepravná hmotnosť	cca 9 500 kg
Celková prevádzková hmotnosť	max 15 000 kg

Dávidov šíp

väčšími či menšími ťažkosťami od roku 1977 kontinuálne udržiava svoj systém protiraketovej obrany moskovskej oblasti v stave bojovej pohotovosti. Najprv to bol systém A-35 Amur a od roku 1978 začlenili do pohotovostného systému aj jeho modernizovaný variant A-35M. Tieto systémy zostali v bojovej službe až do roku 1987. Od tohto roku skúšobne nasadili nový systém A-135, ktorý prijali do operačnej bojovej pohotovosti vo februári 1995. Protirakety ruského aj amerického systému sú (a aj boli) vyzbrojené bojovou časťou s mohutnou jadrovou náložou.

Vlastná cesta

Ďalšou krajinou, ktorá sa všemožne usiluje čeliť ohrozeniu svojho územia, obyvateľov a zdrojov balistickými raketovými zbraňami, je Izrael. Je nepochybné, že štúdie tejto tematiky príslušné inštitúcie židovského štátu vypracovali už skôr, ale reálne práce na vývoji potenciálneho izraelského systému protiraketovej obrany začali v roku 1986. Vtedy predstavitelia Izraela a USA podpísali memorandum o porozumení, ktoré malo za cieľ vývoj a zavedenie systému takejto kategórie. Keďže Izrael nemal dostatok vlastných finančných zdrojov na vývoj systému taktickej protiraketovej obrany, USA sa zaviazali spolufinancovať a spolupracovať pri vývoji samostatne vyvíjaného izraelského systému. Spoločné kroky oboch krajín vyústili v roku 1988 do vzniku trojfázového vývojového programu, ktorého cieľom je skonštruovanie protiraket radu Hetz/Arrow (hebrejské aj anglické slovo znamená šíp).

Počas prvej vývojovej fázy pomenovanej Arrow Experiments špecialisti tímu vyvinuli technologický demonštrátor – predprototypovú protiraketu Arrow I. Práce pomohli pri definovaní potrieb a možností vyvíjaného systému taktickej protiraketovej obrany. Priamym pokračovaním bola druhá fáza označená ako program Arrow Continuation Experiments (ACES). Program zahŕňal dôležité skúšky účinnosti bojovej časti sériovej protirakety

Myšlienka efektívnej protiraketovej obrany je takmer taká stará ako existencia balistickej raketovej zbrane. Prvé úvahy nad takouto obranou sa objavili ešte v časoch 2. svetovej vojny po útokoch nemeckých rakiet V-2 (A4) na Londýn a Antverpy. Prakticky odvtedy pokračuje tento stály súboj myšlienok, technológií a konštrukcií.

Konštruktéri protiraketovej obrany hľadajú cesty ako zabrániť ohrozeniu zo strany balistických aj nebalistických raketových riadených striel. Konštruktéri ofenzívnych taktických a strategických raketových systémov pracujú na stále dokonalejších riadených strelách, aplikujú nové algoritmy prekonávania prostriedkov protiraketovej obrany, hľadajú cesty ako účinnejšie dosiahnuť stanovené ciele. Treba priznať, že zatiaľ konštruktéri protiraketovej obrany stále ťahajú za kratší koniec. A samozrejme, vyriešiť hlavnú úlohu takejto obrany, to znamená zabrániť bojovej časti priletavajúcej obrovskou rýchlosťou viac-menej z vesmíru, aby nielenže nezničila, ale vôbec neohrozila bránený objekt alebo priestor, nie je v žiad-

nom prípade jednoduchá záležitosť. Skôr opak bude pravdou. Je to obrovská technologická výzva pre všetkých odborníkov. Technológiu výroby balistických raketových riadených striel v súčasnosti zvládlo relatívne veľa krajín. Bohužiaľ, vrátane tých, ktoré v žiadnom prípade nemôžeme považovať za zodpovedné pri proliferácii citlivých raketových technológií. Technológiami, výrobou a zavedením systémov protiraketovej obrany sa môže pochváliť podstatne menej krajín. Prvé boli Spojené štáty americké so svojím systémom Safeguard, ktorý prijali do stavu bojovej pohotovosti v apríli 1975, ale už po niekoľkých mesiacoch ho pre finančné problémy odstavili. Bývalý Sovietsky zväz a jeho právny nástupca Ruská federácia, ako jediný štát na svete s

Arrow II vynášanej pomocou prvého stupňa protirakety Arrow I. Prvá etapa programu ACES skončila v treťom štvrtroku 1994. Druhá etapa programu ACES zahŕňala skonštruovanie, vývoj a skúšky prototypovej protirakety Arrow II. Prototyp bojovej protirakety Arrow II po prvý raz vyštartoval 30. júla 1995. Prototypy protirakety Arrow II uskutočnili dve úspešné skúšky proti simulovanej útočiacej balistickej rakete Scud v roku v auguste 1996 a v marci 1997. Program ACES sa skončil v roku 1997, ešte pred skončením programu letových skúšok protirakety Arrow II.

Vôbec prvý štart protirakety Arrow I sa uskutočnil 9. augusta 1990. Celkovo počas vývojových etáp Arrow Experiments a ACES uskutočnil tím odborníkov šesť úspešných a tri neúspešné skúšky s technologickými demonštrátormi Arrow I a štyri úspešné skúšky s prototypmi protirakety Arrow II.

Treťou fázou je projekt rozmiestnenia systémov s protiraketami nazvaný Arrow Deployability Project (ADP). Projekt ADP začal v roku 1996 a prakticky pokračuje

Rozmerná fázovaná anténová jednotka výstražného a navádzacieho radaru EL/M-2080 Green Pine

Protiraketa Arrow II. Dobré sú viditeľné dva zo štvorice stabilizátorov a systémy plynodynamického riadenia druhého stupňa s červenými krytmi

dodnes. Odvtedy sa uskutočnilo ďalších sedem skúšok (jedna bola neúspešná) s protiraketami Arrow II. Doteraz najdôležitejšia bola v poradí desiatu skúška s protiraketami Arrow II 5. januára 2003, keď zo základne izraelských vzdušných síl Palmachim odštartovali proti svojim virtuálnym cieľom v tesných sekvenciách štyri protirakety. Zatiaľ poslednú skúšku uskutočnil Izrael 16. decembra 2003, počas ktorej sa preverovalo nové zdokonalené programové vybavenie umožňujúce ničieť ciele na vyšších letových trajektoriách.

Deväťmachová protiraketa

Základnými komponentmi systému je radar ďalekého dosahu Green Pine, odpaľovacie zariadenie pre protirakety, protirakety Arrow II, stanica riadenia štartu Hazelnut Tree a strelecké riadiace centrum Citron Tree. Odpaľovacie zariadenie, strelecké riadiace centrum, anténová jednotka radaru, radarové riadiace centrum, napájací zdroj radaru a chladiaca jednotka radaru sú nainštalované na ťažkých automobilových návesoch. Komunikačné centrum a stanica riadenia štartu sú nainštalované na trojnápravových automobilových podvozkoch. Polovodičový výstražný a navádzací radar s elektronickým vychyľovaním lúča EL/M-2080 Green Pine pracuje v pásme L v rozsahu 500 – 1 000 MHz. Súčasne vyhľadáva, určuje a sleduje ciele a navádza na ne protirakety. Radar zisťuje ciele na vzdialenosť až 500 km a môže sledovať ciele s letovou rýchlosťou až 3 000 m/s. Radar môže naraz ostreľovať 14 cieľov. Dvojstupňová protiraketa má dĺžku 7 m, priemer 800 mm a štartovaciu hmotnosť 1 300 kg. Protiraketu poháňajú pohonné jednotky na tuhé pohonné látky a počas letu manévruje pomocou plynodynamického riadiaceho

systému. Maximálna rýchlosť, ktorú protiraketa dosahuje, predstavuje deväťnásobok rýchlosti zvuku (asi 2,5 km/s).

Celý izraelský systém protiraketovej obrany je pomenovaný Hema (ohrada). Systém Arrow je jednou z najdôležitejších súčastí poslednej ochrannnej bariéry štátu Izrael pred možným napadnutím balistickými raketovými zbraňami. Vývoj systému financujú spoločne Spojené štáty americké a Izrael. Od roku 1988 USA investovali viac ako 628 miliónov amerických dolárov na vývoj protiraketového systému Arrow prostredníctvom svojho rozpočtu na obranu. Podľa niektorých amerických zdrojov vývoj spoločného projektu (protiraketa, odpaľovacie zariadenie, stanica riadenia štartu, výstražný a navádzací radar a strelecké riadiace centrum) doteraz stál 1,3 miliardy amerických dolárov a predpokladá sa jeho ďalší nárast. Náklady môže v budúcnosti znížiť možný predaj protiraketových systémov Arrow II krajinám, ktoré sa oň zaujímajú – podľa amerických prameňov je to Veľká Británia, Turecko, Japonsko a India.

Dňa 12. marca 2000 Izrael oficiálne zaradil prvú palebnú batériu protiraketového systému Arrow II do pohotovostného systému, čím sa stal prvou krajinou na svete, ktorá má vo výzbroji nejadrový taktický protiraketový systém takýchto operačných možností. Izrael pôvodne plánoval rozmiestniť dve protiraketové batérie Arrow II. Prvá, už spomínaná batéria, je dislokovaná na leteckej základni Palmachim, odkiaľ bráni Jeruzalem. Druhá batéria sa nachádza neďaleko mesta Hadera. Cena každej batérie je približne 170 miliónov amerických dolárov. Kongres USA schválil 81,6 milióna amerických dolárov na spolufinancovanie výroby a rozmiestnenie tretej protiraketovej batérie.

Text a foto MIROSLAV GYŮRÖSI

Henryovka

Počas americkej občianskej vojny (1861 – 1865) v roku 1862 rota 70 kentuckých jazdcov Únie na hlavu porazila 375-členný konfederáčny oddiel. Padlo 70 Južanov a iba 6 Severanov – najmä zásluhou 67 opakovačiek Henry v rukách Kentučanov.

V našich končinách sa sotva nájde muž nepoznajúci slávneho Apača Winnetoua a jeho „brata“ Old Shatterhanda, ktorý sa o. i. preslávil práve svojou henryovkou. Spisovateľ Karl May tejto vraj 25-ranovej pušky vyfantazíroval akýsi guľový zásobník a nemeckí filmári zasa predstavili zálesáka s čímsi, čo pripomína revolverovú karabínu. Historická pravda je však iná.

Cesta k henryovke

Opakovačka B. T. Henryho (1821 – 1898) bola vyvrcholením dlhšieho vývoja zbraní s trubicovým zásobníkom pod hlavňou a záverom ovládaným spodnou napínacou pákou. Predchádzali jej konštrukcie W. Hunta a L. Jenningsa, na ktoré nadviazal práve Henry a svoje zlepšenia predal zbrojárovi H. Smithovi. Ten s partnerom D. B. Wessonom pokračoval vo vývoji systému a v roku 1854 v ich továrni v Norwichi uzrela svetlo sveta opakovačia pištoľ Volcanic. Slávu však najmä pre slabý náboj nezožala. Po presunutí upadajúcej firmy Volcanic Repeating Arms Co do New Havenu ju už bez Smitha a Wessona, ktorí sa dali na výrobu revolverov, kúpil v roku 1857 košeliarsky magnát O. F. Winchester. Henry v novej zbrojovke s názvom New Haven Arms Co pracoval ako vrchný majster a správca a ďalej zdokonaľoval systém, pričom sa sústredil najmä na strelivo.

Nový náboj, nová zbraň

V októbri 1860 Henry získal US patent na nový náboj kalibru .44 (asi 11,2 mm) s medenou nábojnicou, okrajovým zápalom, olovenou strelou s plochou špičkou s hmotnosťou 14 g a náplňou 1,62 g čierneho prachu. Ústová rýchlosť strely 373 m.s⁻¹ síce nebola príliš vysoká, ale jej výkon na boj i lov stačil. Henry postúpil práva Winchesterovi a k novej zbrani zostal iba krôčik.

Už v roku 1860 v New Havene vyrobili prvých 270 henryoviek. Vzbudili oprávnený záujem. Puzdro záveru skrývalo odsuvný valcový záver, ktorý pri sklopení páky natiahol kohút a po jej vrátení pôsobil ako úderník, keď predtým zasunul do komory náboj z trubicového zásobníka. Doň sa zmestilo 15 nábojov a ďalší mohol byť v nábojovej komore, čo bola kapacita dovtedy nevídaná.

Ako zásobník slúžila trubka pod hlavňou zložená z dvoch častí. V prednej dlhej 6 palcov (152,4 mm) bola upevnená podávací pružina zakončená hmatníkom. Po jej stlačení na doraz a zaistení sa táto časť dala odklopiť nabok a do druhej časti siahajúcej až pod nábojovú komoru sa vložili náboje. Predná časť sa potom vrátila do pôvodnej polohy a uvoľnená pružina tlačila náboje k záveru. Hmatník pružiny sa pohyboval vo výreze na spodku zásobníka a slúžil aj ako indikátor spotreby streliva. Po vyprázdnení zbrane sa zastavil až pri puzdre záveru a celý proces nabíjania bolo treba opakovať.

Klady a zápory „rýchlopušky“

Najväčšou prednosťou henryovky bola kapacita nábojov a rýchlosť strelby. Celý zásobník sa dal vystrieľať za 45 sekúnd a pri testoch v máji 1862 to jeden profesionál

Opakovačky Henry M 1860-61 (hore) a Winchester M 1866. Prvých 300 henryoviek malo puzdro záveru železné, ostatné, ako táto, mosadzné. Na puzdre záveru winchestrovky je zreteľná Kingova nabíjacia klapka

dokázal dokonca za necelých 11!

Výhodou tiež bolo, že trubkový zásobník takmer nezväčšoval rozmery zbrane. K nevýhodám patrilo jeho zložitejšie plnenie, čo vyriešila až Kingova nabíjacia klapka použitá na puzdre záveru

Slávny W. F. Cody (Buffalo Bill) na fotografii z roku 1876 s winchestrovkou M 1873. Počas občianskej vojny ako zved Únie aj on používal henryovku. Foto archív

winchestrovky M 1866, umožňujúca nabíjanie zozadu. Ani tá však neodstránila meniace sa ťažisko pušky pri jej vyprázdňovaní. Nedostatkom bol i výrez na spodku zásobníka, v ktorom sa pohyboval hmatník. Zoslaboval pevnosť tejto časti a vnikala ním i nečistota, nehovoriac už o tom, že henryovky kvôli tomu na rozdiel od winchestroviek nemohli mať predpažbie.

Na frontoch

Je paradoxom, že v americkej občianskej vojne, hoci dostala prívlastok „prvá moderná“, dominovali perkusné zbrane a zriedkavé neboli dokonca ani kresadlové predovky! Vláda Únie, na území ktorej sa henryovky vyrábali, sa k nim napriek ich prednostiam dlho stavala odmietavo. Za celú vojnu kúpila iba 1 731 pušiek a 4,6 milióna nábojov Henry, čo bolo v porovnaní s počtom takmer 2,8 milióna vojakov v jej službách zanedbateľné. Väčší záujem prejavili jednotlivé severné štáty, ktoré henryovkami vyzbrojili jednotky dobrovoľníkov – niekedy celé rotý ba i pluky. Tieto tzv. Henry Units boli vďaka obrovskej palebnej sile veľmi obávané.

Do príchodu winchestrovky v roku 1866 vyrobili takmer 14 000 henryoviek. Neboli dokonalé a nemožno ani povedať, že vyhrali veľkú vojnu, ale v histórii zbraňí vyryli nezmazateľnú stopu.

PhDr. Ján DOLINAY

Náš jediný francúzsky maršál

V pomyslenej galérii slávnych vojvodcov, ktorí sa zapísali do slovenských dejín, celkom osobitné miesto prislúcha Ladislavovi Berčénimu. Jeho osud a kariéra sú svedectvom nevšedného vojenského a veliteľského talentu. Veď len málokto vie, že práve on bol prvým a zároveň jediným slovenským (vtedy hornouhorským) rodákom, ktorý dosiahol hodnosť maršala Francúzska.

Ladislav Berčeni sa narodil 3. augusta 1689 v Prešove. Nadanie pre vojenstvo dostal takpovediac do vienka. Jeho otec, gróf Mikuláš Berčeni, bol významný uhorský aristokrat, cisársky generál a neskôr generalissimus povstaleckého vojska Františka II. Rákociho. Matka, grófka Kristína Drugetová, bola dcérou cisárskeho generála Juraja Drugeta. Po matkinej smrti žil u príbuzných (v rodine grófa Forgácha) v Hlohovci a od roku 1695 v Užhorode, kde začal navštevovať jezuitské gymnázium.

Krvavá premiéra v Ónode

Po otcovom úteku do Poľska roku 1699 12-ročného Ladislava preložili na jezuitské gymnázium v Košiciach, kde bol pod prís- nym dohľadom. Po vypuknutí stavovského povstania v lete 1703 sa pokúsil utiecť k otcovi, ktorý sa stal hlavným veliteľom kuruckého vojska. Chytili ho, uväznili a až na jeseň 1704 ako vojnového zajatca vymenili. Generalissimus Berčeni ani knieža František II. Rákoci ho neprijali do vojska. Preto pokračoval v štúdiu v Jágri a neskôr na univerzite v Trnave.

Na jar 1707 sa Ladislav zúčastnil na búrlivom Ónodskom sneme, na ktorom odbojné uhorské stavy detronizovali Habsburgovcov. Snem sa začal 31. mája 1707, 6. júna sa prero- kúvalo memorandum Turčianskej stolice, ktorá sa sťažovala na nadmerné zataženie obyva- teľstva stolice daňami, naturá- liami, vrátane nepravostí páchaných kuruckým vojs- kom. Pamätný spis predložil turčiansky podžupan Krištof Okoličáni a jeho námestník Melichar Rakovský, ktorého vzápätí napadli a šablami dorúbali najbližší Rákociho prívrženci. Jedným z nich bol aj 18-ročný Ladislav Berčeni.

Ladislava 25. júla 1708 knie- ža Rákoci v poľnom tábore pri Vrbovom osobne pasoval za dôstojníka (podporučíka) šľach- tickej rytierskej kompánie, čiže vlastne kniežacej telesnej gardy. Odvtedy Ladislav bojo- val vo všetkých významnejších

bitkách, plnil však aj dôležité diplomatické poslanie v Poľsku či Prusku.

Porážka povstania, Satmársky mier (30. 4. 1711) a ani oficiálna kapitulácia 12-tisícovej kuruckej armády, ktorá zložila zbrane 1. mája 1711 na Majtenskom poli, neznamenali pre vtedy sotva 22-ročného kuruckého kapitána koniec kariéry. Ba skôr naopak. Keď František II. Rákoci s kruhom blízkych a najvernejších prívr- žencov, medzi ktorými bol aj generalissi- mus Mikuláš Berčeni, emigroval do zahraničia, otvorili sa pred Ladislavom Berčénim priam netušené možnosti.

S Rákociho písomným odporúčaním sa dostal na dvor francúzskeho kráľa Ľudovíta XIV., nazývaného kráľ Slnko, ktorý mladého uhorského grófa 1. sep- tembrom 1712 prijal do 1. jazdeckej muške- tierskej stotiny, elitnej dvorskej jednotky zloženej výlučne zo šľachticov. Požiadal

Hlavným aktérom svojoľnej exekúcie vyslancov Turčianskej stolice na Ónodskom sneme roku 1708 bol mladý gróf Ladislav Berčeni.

Husársky pluk

Berčeniho husársky pluk, označovaný aj ako francúzsky 1. husársky pluk, pôsobil vo zväzku francúzskej armády v rokoch 1721 - 1791, čiže až do obdobia Veľkej francúzskej revolúcie. Majiteľmi a veliteľmi pluku sa po Ladislavovi Berčénim stali jeho synovia: v rokoch 1751 - 1762 Mikuláš František a v rokoch 1762 - 1791 František Anton. V pluku slúžilo okolo 2 750 mužov, z nich prinajmenej 634 malo uhorský pôvod. Spomedzi dôstojníkov sa na území Slovenska dokázateľne narodili napríklad: poručík Gabriel Apponyi (Oponický), kapitáni Pavol Beszterczey (Bystric- ký), František Bošnják, (neskôr generál) Valent Jozef Esterházy, poručík Ján Falussy, podplukovník Gabriel Paludai (Palúdzky), nadporučík Štefan Paludai (Palúdzky), major (neskôr generál) Andrej Polerecký, podplukov- ník (neskôr plukovník) Matej Polerecký, poručík Matej Porubský, kapitá- ni Pavol Šimončík a Gabriel Jozef Szombathelyi, plukovník (neskôr gene- rál) Andrej Tóth. Pod husárskych označením pôsobili jazdecké pluky až do roku 1941, keď boli zrušené. Priamym nositeľom a pokračovateľom husárskych tradícií v súčasnej francúzskej armáde je prieskumné vojsko.

o nasadenie do boja proti Habsburgov- com v prebiehajúcej vojne o španielske dedičstvo. Bol pridelený v hodnosti pod- plukovníka k francúzskemu husárskemu pluku. Velil mu niekdajší kurucký plukov- ník Juraj Ráttky a bol zložený zväčša z uhorských rodákov, bývalých kurucov. V záverečnej fáze vojny pluk úspešne ope- roval vo Flandersku a Porýní. V bojoch sa osobne vyznamenal aj mladý Berčeni.

Úspechy mladého vojvodu

V roku 1718 bol povýšený na plukovníka a Ráttky dostal roku 1720 najvyššie francúz- ske vojenské vyznamenanie – rytiersky kríž Radu sv. Ľudovíta a súčasne mu kráľ udelil patent na zriadenie vlastného husárskeho pluku. Berčeni ho sformoval z husárov bojujúcich vo Francúzsku a z bývalých kurucov žijúcich v emigrácii. Berčeniho pluk potom bojoval na európskych bojís- kách, v tzv. dynastických vojnách o poľské, rakúske a bavorské dedičstvo. Roku 1734 ho kráľ Ľudovít XV. za hrdinstvo počas ťaženia v Porýní povýšil na brigadiera. V roku 1738 sa stal generálom. V marci 1743 prevzal vo Ver- sailles Veliteľský kríž Radu sv. Ľudovíta. Neskôr sa stal hlav- ným inšpektorom husárskych vojsk francúzskej armády.

Keď nasledujúci rok za- viedli pre všetkých francúz- skych generálov jednotnú uniformu, jedine Berčénimu kráľ udelil výnimku, takže naďalej nosil uniformu husárskeho strihu. Vzápätí ho kráľ povýšil na podmar- šala, takže v ďalších bojoch zastával spravidla funkciu veliteľa zboru. Berčeniho úspechy vyvolávali závisť mnohých generálov a dvora- nov. Kráľ však nepodľahol intrigám. Ocenením bojo- vých zásluh, organizačného vkladu pri budovaní franc- úzskeho jazdectva a zároveň vyvrcholením Berčeniho kariéry bolo jeho vymeno- vanie za maršala Francúz- ska. Slávnostný patent a maršalskú palicu prevzal od kráľa Ľudovíta XV. 15. marca 1758. Nasledujúci rok 70- ročný maršal Berčeni defini- tívne abdikoval na vojenskú službu. Až do svojej smrti 9. januára 1778 žil vo svojom kaštieli v Luzancy.

PhDr. Vladimír SEGEŠ, PhD.
Vojenský historický ústav

Akadémia s puncom NATO

Vojenské školstvo v centre Liptova má dlhoročnú tradíciu siahajúcu do roku 1949, keď tu vzniklo Letecké technické učilište. Štvrtok 15. január 2004 sa do jeho histórie zapíše ako významný dôležitý medzník. Vo Vojenskej akadémii v Liptovskom Mikuláši bol slávnostne otvorený britsko-holandský kurz pre nižších štábných dôstojníkov pre strednú a východnú Európu - JSOC CEE (Junior Staff Officers Course Central and Eastern Europe).

Na jeho slávnostnom otvorení sa zúčastnil štátny tajomník Ministerstva obrany SR Martin Fedor, vrchný veliteľ pozemných síl Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska Adam Ingram, zástupca ministra obrany Holandského kráľovstva genplk. P. J. M. Gooderij, náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Cerovský, vedenie Vojenskej akadémie a predstavitelia štátnej správy a samo-správy Liptova.

Zámerom JSOC bude poskytovať nadporučíkom, kapitánom a majorom veliteľské a štábne vzdelanie a výcvik, aby sa mohli efektívnejšie zúčastňovať na cvičeniach a vojenských, mierových a humanitárnych operáciách v mnohonárodnom prostredí a prispievať tak k zvyšovaniu interoperability medzi spojeneckými a partnerskými krajinami.

JSOC CEE nadväzuje na predchádzajúce úspešné snahy Veľkej Británie realizované v Britskom vojenskom výcvikovom a poradenskom tíme *the British Military Training and Advisory Team* (BMATT) vo Vyškove v Českej republike a v Regionálnom výcvikovom stredisku *the Regional Training Centre* (RTC) v Bukurešti.

„Nižším dôstojníkom chceme umožniť, aby mohli účinnejšie pôsobiť na príslušných veliteľských a štábných postoch, napríklad na štábných postoch na plánovanie výcviku a operácií v rámci programu Partnerstvo za mier (PfP) na národnej a mnohonárodnej úrovni, v národných diplomatických misiách,“ objasnil ciele JSOC CEE veliteľ kurzu plk. Nigel Lithgow z Veľkej Británie. Poznamenal, že zriadenie tohto kurzu bolo nielen pre neho ale i pre jeho spolupracovníkov obrovskou výzvou: „Bez pochopenia na ministerstve obrany, samotnej Vojenskej akadémii, ale i ľudí, ich zápalu, podpory, ktoré nám venovali počas konštituovania kurzu, by sme s našim entuziazmom zrejme nevystačili.“

Štátny tajomník MO SR Martin Fedor zdôraznil význam dislokácie kurzu na území Slovenskej republiky ako prístupnej krajiny do NATO. Považuje to za prejav dôvery a ocenenia integračných snáh Slovenska: „Uvedomujeme si, že budovanie moderných ozbrojených síl pre 21. storočie je podmienené kvalitnou prípravou personálu. Tá však závisí od súčasných zásadných zmien. Uskutoč-

Memorandum o zriadení JSOC

Piateho septembra 2002 podpísal v Bratislave vtedajší minister obrany SR Jozef Stank spolu s mimoriadnym splnomocneným veľvyslancom Veľkej Británie J. E. Demianom Rodericom Toddom a mimoriadnym splnomocneným veľvyslancom Holandského kráľovstva J. E. Laurentom Louisom Stokvisom *Memorandum o porozumení medzi Ministerstvom obrany (MO) SR, MO Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska a MO Holandského kráľovstva o zriadení kurzu pre nižších štábných dôstojníkov (JSOC) pre strednú a východnú Európu v Slovenskej republike.*

nia sa u nás v relatívne krátkom období, ktoré bude vrcholiť už v tomto roku a som presvedčený, že budú prospešné pre Severoatlantickú alianciu a Európsku úniu, do ktorých tento rok vstupujeme.“

Som rád, že Slovensko, ktoré sa už o niekoľko týždňov stane novým členom aliancie, sa už ako kandidát podieľa na vzdelávaní dôstojníkov NATO a takto prispieva k bezpečnosti Európy,“ zdôraznil Adam Ingram, ktorý ocenil kvalitnú prípravu vyučovacích a ubytovacích priestorov kurzu a dobrú spoluprácu pri jeho organizovaní. Verí, že v krátkom čase kurz JSOC CEE získa štatút výcvikového strediska NATO a že velenie kurzu si vyberie najschopnejších slovenských dôstojníkov, ktorí by mali postupne nahradiť inštruktorov z Veľkej Británie a Holandska. A to tak, aby tu v roku 2010 už pôsobili iba naši inštruktori.

Veliteľ kurzu plk. Nigel Lithgow s náčelníkom Generálneho štábu OS SR generálom Milanom Cerovským

Prví Slováci

Do prvého kurzu, ktorý potrvá do 1. apríla t. r., nastúpilo 44 dôstojníkov zo 17 krajín strednej a východnej Európy a tiež zo strednej Ázie (Bulharsko, Chorvátsko, Estónsko, Maďarsko, Česko, Írsko, Kirgizsko, Litva, Lotyšsko, Macedónsko, Moldavsko, Poľsko, Rumunsko, Slovensko, Švédsko, Ukrajina, Uzbekistan). Výučbu budú zabezpečovať inštruktori - príslušníci britských a holandských ozbrojených síl. V priebehu roka sa v troch 12-týždňových kurzoch preškolí približne 150 až 180 príslušníkov rôznych armád. Dve tretiny nákladov na prevádzku kurzu financuje britská strana a jednu tretinu holandská strana. Britský príspevok na tento rok predstavuje 1,7 milióna libier. Slovensko poskytuje priestory na vzdelávanie, ubytovanie a logistickú podporu.

Ozbrojené sily SR budú mať v každom kurze dvoch až troch dôstojníkov. Okrem toho môžu obsadiť aj tie miesta, ktoré neobsadia dôstojníci z iných štátov. Medzi prvými frekvenciantmi kurzu je aj kpt. Peter Sekerák (na fotografii), ktorý sedem rokov vykonával funkciu technika tankového práporu v Michalovciach. Predtým získaval skúsenosti v zahraničí. Rok pôsobil ako pozorovateľ OSN v Izraeli a len nedávno sa vrátil z mierovej misie SFOR v Bosne a Hercegovine: „Dostal som ponuku z novovytváraného Centra kariérneho rozvoja. Keďže podmienkou je absolvovanie takéhoto kurzu a doteraz som ešte žiaden neabsolvoval, veľmi som sa tejto možnosti potešil. Aj keď som už získal nejaké medzinárodné skúsenosti, o plánovaní bojových operácií NATO a jej štandardov a postupov však viem dosiaľ len veľmi málo.“

Jediným Slovákom v štábe JSOC CEE je pplk. Ladislav Boka. Minister obrany Holandského kráľovstva mu pri príležitosti slávnostného otvorenia kurzu udelil za jeho prácu a za príspevok pri realizácii tohto projektu medailu ministra obrany. „Som rád, že holandský minister obrany takto ocenil moju prácu. Mnohokrát sme šturmovali bez ohľadu na pracovný čas. Riešili sme problémy s priestormi, či financovaním, pri ktorých sme museli zosúladiť slovenské normy a zákony,“ poznamenal ocenený pplk. L. Boka (na fotografii s genplk. P. J. M. Gooderijom).

Rektorova hrdosť

Rektor Vojenskej akadémie plk. prof. Ing. Michal Pružinský neskrýval na slávnostnom akte hrdosť. Aký prínos bude mať realizácia projektu pre liptovskú akadémiu?

Tento projekt zvýši prestíž nielen Vojenskej akadémie, ale predovšetkým Ozbrojených síl SR a Slovenska vo svete. Teší ma, že naša akadémia ako prvá mohla zaradiť do kurzu svojich študentov. Už v nultom kurze, v ktorom sme si s britskými a holandskými inštruktormi vyskúšali naše možnosti a postupy, sme vyškolili dvoch dôstojníkov. Potvrdilo sa, že metódy a formy prípravy a výcviku sú výborné a vhodné aj pre Ozbrojené sily SR. Verím, že ich čoskoro budeme implementovať aj do našich veliteľsko-štábných, ale najmä kariérnych kurzov.

Využije Vojenská akadémia nové kádre vo svojom pedagogickom procese?

Určite. Tento kurz je veľkým prínosom pre kariérny rast každého dôstojníka. V súčasnosti dochádza v rámci Ozbrojených síl SR k centralizovaniu personálnych opatrení a výberu budúcich inštruktorov pre Centrum kariérneho rozvoja, ktoré bude súčasťou našej akadémie a bude zabezpečovať súčinnosť medzi generálnym štábom, sekciou vojenského vzdelávania a našou akadémiou. S absolventmi kurzu teda nepochybne rátame. Všetci však musia najprv získať praktické skúsenosti vo vojskách.

Poslucháči kurzu v učebni

Právne poradenstvo

Príspevok na bývanie

V OBRANE číslo 25/2003 sme sa v právnom poradenstve venovali podmienkam nároku profesionálneho vojaka na príspevok na bývanie. Základom riešenia tejto otázky je podmienka uvedená v citovanej novele zákona, a to je „presťahovanie sa do bytu“. Použitím pojmu „presťahovanie sa do bytu“ zákonodarcu podmienku jednoznačne určil, a tým vylúčil možnosť rôzneho výkladu.

Čo sa „všeobecne“ považuje za byť na „trvalé“ bývanie, ustanovuje stavebný poriadok, ktorý je súčasťou stavebného zákona. Podľa ustanovenia § 43b ods. 4 stavebného zákona byt je obytná miestnosť alebo súbor obytných miestností s príslušenstvom, usporiadaný do funkčného celku s vlastným uzavretím, určeným na trvalé bývanie. Byt sa teda môže nachádzať nielen v rodinnom dome či bytovom dome, ale aj v ostatných budovách na bývanie, ako napr. „domovnícky“ byt v detskom domove, študentskom domove a pod.

Aby profesionálnemu vojakovi vznikol nárok na príspevok, musí preukázať, že sa presťahoval do bytu, a nie je rozhodujúce, či sa byt nachádza v rodinnom dome, ktorý má jeden alebo tri byty, alebo či sa tento byt nachádza v bytovom dome či v iných bytových budovách.

To znamená, že základným „právnym“ pojmom na splnenie nároku na príspevok na bývanie v tejto súvislosti je pojem „byt“, a nie pojem rodinný dom, bytový dom či iná bytová budova. Na priznanie nároku na príspevok na bývanie profesionálny vojak v súlade s ustanovením § 139g zákona č. 370/1997 Z. z. o vojenskej službe v znení neskorších predpisov preukazuje presťahovanie sa do bytu, a nie presťahovanie sa do rodinného domu, bytového domu či inej bytovej budovy.

Ak profesionálny vojak preukáže len to, že sa presťahoval napr. do rodinného domu, tak mu nárok na príspevok nevzniká. Podľa platnej právnej úpravy sa vyžaduje, aby profesionálny vojak preukázal, že sa presťahoval do bytu, či inak povedané, len do „jedného“ z bytov nachádzajúcich sa v rodinnom dome, v bytovom dome alebo v inej bytovej budove.

Služobný orgán podľa súčasnej platnej právnej úpravy je preto povinný vyžadovať, aby profesionálny vojak preukázal presťahovanie sa do bytu, čo je podmienkou na priznanie príspevku na bývanie.

JUDr. Stanislav ČREP, CSc.

Ďalšie žiadosti o prípadné právne rady adresujte, prosím, redakcii OBRANA.

Čat. Tomáš Czabany je jedným z mnohých príslušníkov Ozborených síl SR, ktorí sa zúčastnili na misii v zahraničí UNDOF na Golanských výšinách

Otvorené dvere pre veteránov

Od 1. januára 2004 platí Zákon číslo 463/2003 o vojnových veteránoch, ktorý schválili poslanci Národnej rady Slovenskej republiky 23. októbra 2003. Zároveň zákonodarcovia doplnili zákon č. 328 /2003 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov. Poslanci zmenili a doplnili aj niektoré ďalšie zákony, ktoré súvisia so schválením zákona č. 463/2003.

„Všetci žiadatelia, ktorí majú záujem o priznanie postavenia vojnového veterána, môžu svoje žiadosti poslať na Oddelenie vojnových veteránov Služobného úradu MO SR sídliace na Kutuzovovej ulici 8 v Bratislave,“ informoval nás plk. v z. Daniel Kostra, ktorý pred odchodom do zálohy „rozbíhal“ prácu tohto novovzniknutého oddelenia.

Žiadosť o priznanie postavenia vojnového veterána musí obsahovať: titul, meno a priezvisko osoby, ktorá žiadosť podáva (ďalej len „žadateľ“), údaj o dosiahnutej vojenskej hodnosti, dátum a miesto narodenia, adresu trvalého pobytu, údaj o štátnom občianstve, dôvod skončenia služobného pomeru, ak žiadateľ bol v služobnom pomere a vlastnoručný podpis žiadateľa.

Žiadosť musí obsahovať údaje potvrdzujúce splnenie podmienok podľa § 2 ods. 1 zákona. To znamená, že žiadateľ musí spĺňať podmienku trvalého pobytu na území Slovenskej republiky a výkonu vojenskej služby aspoň 90 dní mimo územia Slovenskej republiky, ako príslušník Ozborených síl SR alebo ako príslušník ozbrojených síl štátov, ktorých právnym nástupcom je Slovenská republika, a to v rámci mierových pozorovateľských misií, vojenských operácií alebo v rámci plnenia záväzku z medzinárodnej zmluvy o spoločnej obrane proti napadnutiu. Táto podmienka sa považuje za splnenú aj vtedy, ak vojak pri výkone tejto služby utrpel služobný úraz.

Postavenie vojnového veterána sa priznáva aj osobe, ktorá bola do 14. marca 1939 v služobnom pomere vojaka československej armády a v období od 14. marca 1939 do 8. mája 1945 sa zúčastnila na národnom boji za oslobodenie. Taktiež sa prizná osobe, ktorá bola v rokoch 1939

- 1945 účastníkom národného boja za oslobodenie, t. j. príslušníkom československej armády v zahraničí, alebo v nej vykonávala vojenskú službu, vykonávala vojenskú službu v spojeneckej armáde. Postavenie vojnového veterána bude priznané príslušníkom prvej československej armády na Slovensku, československým partizánom, osobám, ktoré sa zúčastnili na májovom povstaní českého ľudu v máji 1945 a v dôsledku boja utrpeli ťažkú ujmu na zdraví a taktiež československým dobrovoľníkom v Španielsku v rokoch 1936 - 1939.

K uvedeným dokumentom priloží žiadateľ fotografiu s rozmermi 3 x 3,5 cm a overenú kópiu osvedčenia podľa osobitného predpisu, ak bolo toto osvedčenie žiadateľovi vydané.

„Do konca roka 2003 sme zaregistrovali niekoľko desiatok žiadostí a ďalšie pribúdajú. Len pripomínam, že ak žiadateľ spĺňa podmienky stanovené týmto zákonom, kompetentní pracovníci MO SR rozhodnú o priznaní postavenia vojnového veterána do šiestich mesiacov od podania žiadosti. Zároveň vydajú žiadateľovi preukaz vojnového veterána,“ zdôraznil D. Kostra.

Ministerstvo obrany SR bude zabezpečovať vojenským veteránom vyšetrenia a kontroly zdravotného stavu, dispenzárnú starostlivosť a liečebnú starostlivosť po návrate z výkonu vojenskej služby mimo územia SR najmä v zdravotníckych zariadeniach v pôsobnosti ministerstva. Ďalej im napríklad môže poskytnúť rekreačnú starostlivosť v rekreačných zariadeniach MO SR a kúpeľnú starostlivosť v kúpeľných ústavoch. V súčasnosti sa v tejto oblasti pripravujú príslušné vnútrorežimné predpisy a smernice.

Text a foto Milan ČIPKA

Nemocnica so životopisom

Autori knihy so Sisou Sklovskou,
ktorá krstila lekársnym špiritusom

V pondelok 12. januára 2004 sa v priestoroch aukčnej spoločnosti SOGA na Panskej ulici v Bratislave uskutočnil slávnostný krst publikácie *História vojenskej nemocnice v Bratislave*. Autormi publikácie sú súčasný riaditeľ Nemocnice ministerstva obrany plukovník MUDr. Juraj Mistrík a bývalý vojenský lekár plukovník v. v. MUDr. Pavol Vencel.

„Mojím snom bolo oboznámiť ľudí s históriou nemocnice, ktorá sa začala písať už v roku 1095,“ povedal na začiatku prezentácie MUDr. Vencel. Keď ďalej pokračoval vo výpočte motívov, ktoré ho viedli k náročnej práci na zostavovaní knihy, parafrázoval amerického prezidenta Roberta Kennedyho: „Nepýtajte sa ľudí, čo vám dalo Slovensko, ale spýtajte sa sám seba, čo ste vy dali Slovensku“. MUDr. Mistrík pokračoval: „Našou knihou sme chceli dať hold všetkým našim predchodcom. Ďakujeme aj všetkým kolegom, ktorí v týchto mesiacoch odchádzajú do civilu. Veríme, že im môžeme sľúbiť, že história vojenského zdravotníctva na Slovensku nezanikne.“

J. Mistrík ďalej vyslovil uznanie všetkým, ktorí poskytli zo svojich súkromných archívov dobové fotografie a dokumenty. Boli o to vzácnejšie, že ucelený historický pohľad na vývoj vojenského zdravotníctva na území nášho hlavného mesta doteraz neexistoval.

P. Vencel a J. Mistrík vo svojej 340-stranovej reprezentačnej publikácii venujú na úvod priestor vývoju vojenského zdravotníctva vo svete od staroveku až podnes. V ďalších kapitolách prinášajú obsažený náčrt vojenského zdravotníctva

na území Bratislavy v stredoveku i počas existencie Rakúsko-Uhorska. Novšie dejiny sú spracované veľmi podrobne. Ich súčasťou nie sú iba organizačné a štatutárne zmeny, stavebné úpravy či menoslovy riaditeľov a najvýznamnejších lekárov. Nielen stroho historiografický, ale aj žiľivo ľudský prístup autorov k mapovaniu dejín svojho pracoviska i profesie je najlepšie čitateľný v prezentovaných životných príbehoch významných lekárov vojenskej nemocnice. Vráťane tých, ktorí nevinne utrpeli následkom zmien politickej situácie v minulom režime.

O tom, akú vážnosť mala nielen prezentácia uvedenej knižky, ale aj samotné vojenské zdravotníctvo, svedčila napríklad prítomnosť podpredsedníčky NR SR Zuzany Martinákovovej, ministra kultúry Rudolfa Chmela, štátneho tajomníka Ministerstva zahraničných vecí SR Ivana Korčoka, vedúceho Služobného úradu MO SR Olivera Paradeisera, náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generála Milana Cerovského či riaditeľa Kancelárie prezidenta SR Jozefa Stanka. „Krstnou mamou“ knižky sa stala speváčka Sisa Sklovská, podujatie moderovala Alena Heribanová.

Pavol VITKO

Foto Jozef MICHNICA

Z medzníkov vojenského zdravotníctva

Vo svete

- Najstaršie pamiatky vojenskej medicíny pochádzajú zo starovekého Egypta. V pozostalosti Beni Hasana sa našli sošky znázorňujúce lekára, ktorý prevážuje hlavu ranenému.
- Z Homérovej *Iliady* sa dozvedáme, že grécke vojsko sprevádzali lekári, ktorí sa tešili veľkej úcte.
- V prvom storočí po Kristovi sa už objavuje organizovaná zdravotnícka služba. V tom čase v Rímskej ríši vznikajú aj prvé vojenské nemocnice a lazarety.
- V 12. a 13. storočí sa lekári vyskytovali na bojisku len veľmi zriedka. V tom čase neexistovali liečebné zariadenia, do liečenia prenikalo šarlatánstvo a zarietanie.
- V roku 1487 v Španielsku pri obliehaní Malagy bola založená prvá stredoveká poľná nemocnica. Táto nemocnica, ktorá sa údajne prevážala na 400 krytých vozoch, mala svojich lekárov, chirurgov i obsluhujúci personál.
- Koncom 16. storočia získalo vedúce postavenie v organizovaní vojenského zdravotníctva Francúzsko. Za vlády Henricha IV. v roku 1591 bol vydaný prvý Poriadok o poskytovaní pomoci raneným.
- V bitke pri Solferine (1859) ležali ranení dlho na bojisku bez ošetrovania a len pomoc miestneho obyvateľstva, ktorú zorganizoval Henri Dunant, im zmiernila utrpenie. Jeho činnosť dala základ Ženevským dohovorom o neutralite zdravotníckeho personálu a vzniku Červeného kríža.

V Bratislave

- Prvá zmienka o zriadení vojenského zdravotníckeho zariadenia nemocničného typu na miestach, kde sa rozprestiera súčasná Bratislava, pochádza z obdobia rímskych výprav k Dunaju.
- V roku 1095 dal uhorský kráľ Ladislav I. postaviť v Bratislave pred hradbami mesta prvú karanténnu stanicu nazvanú Hospital na izoláciu a liečenie križiakov. Bola to vlastne prvá vojenská nemocnica na území Uhorska.
- V bratislavskej posádke zriadili prvý vojenský lazaret v roku 1723.
- Prvá vojenská nemocnica vznikla v Bratislave koncom 18. storočia, mala 280 postelí a niesla všetku ťažbu napoleonských vojen.
- Od roku 1849 do roku 1940 sídlila Cisárska a Kráľovská vojenská nemocnica v budove bývalého letného sídla uhorských prímasov na dnešnom Námestí slobody, kde dnes sídli Úrad vlády SR. V mieri poskytovala 300 a vo vojne 400 lôžok.
- Po niekoľkých nezmyselných premiestneniach sa počas 2. svetovej vojny bratislavská Vojenská nemocnica 1 usídlila v roku 1943 v ešte nedostavanej budove mestského chudobinca pri Červenom moste. V tejto lokalite sídli dodnes.
- V roku 1982 bola v areáli vybudovaná nová poliklinika. V roku 1997 bola ukončená výstavba nového chirurgického pavilónu.
- V súčasnosti Nemocnica ministerstva obrany disponuje 200 lôžkami a takmer štyrmi desiatkami ambulancií. Vďaka vysokej vzdelanostnej úrovni personálu, vynikajúcej organizácii práce a špičkovej technike patrí k najlepším zdravotníckym zariadeniam na Slovensku.

VOJACI

a súkromné bezpečnostné služby

V súvislosti so zrušením vojenskej základnej služby v rezorte obrany a ozbrojených silách sa už dlhší čas hovorí o spôsoboch náhrady tejto kategórie vojakov pri ochrane vojenských objektov, majetku a techniky. Strážna služba v klasickom „vojenskom“ ponímaní bude nahradená iným druhom ochrany. Dôležité je vybrať efektívny spôsob ochrany objektov za primerané náklady.

Niektoré rezorty, hlavne ministerstvo hospodárstva, riešili tento problém pred desaťročím, keď boli zrušené strážne prapore. Podľa mojich informácií, v mnohých prípadoch zabezpečili ochranu objektov hlavne osobitnej dôležitosti vo vyššej kvalite ako predtým. V zásade sa riešili otázky využitia technických prostriedkov, ľudských zdrojov a zavedenie organizačných opatrení, ktorými sa dosiahlo vytvorenie integrovaného ochranného a zabezpečovacieho komplexu.

Dôležitou zložkou v zavádzaných systémoch bolo využívanie civilných bezpečnostných služieb (CBS), neskôr súkromných bezpečnostných služieb (SBS), ktoré prevzali úlohy aj po vojenských strážnych jednotkách.

Negativistický pohľad

Spoločenské zmeny na začiatku 90. rokov zasiahli do života temer každého občana, a to nielen pozitívne, ale aj negatívne. Na jednej strane väčšie demokratické práva umožnili rozvoj osobnej aktivity a iniciatívy v podnikaní, ktoré je celospoločensky prospešné a je zdrojom ekonomického rozvoja spoločnosti. Druhou stranou tejto mince sú možnosti zneužitia práv a slobody na podnikanie, ktoré je celospoločensky nebezpečné, poškodzuje zdravý rozvoj ekonomiky a spoločnosti.

Zakrátko sa ukázalo, že spoločnosť nebola na také rozsiahle zmeny pripravená. Dôsledkom bol nárast kriminality vo všetkých ukazovateľoch. Zvlášť vysoký bol podiel majetkovej trestnej činnosti. Tieto javy

výrazne rezonujú v spoločnosti a sú zdrojom nespokojnosti občanov. Alarmujúci stav zároveň priniesol zvýšený záujem občanov, firiem a inštitúcií o spôsoby a možnosti ako zabezpečiť svoj majetok. Pretože štátne bezpečnostné štruktúry neboli schopné v celom rozsahu pokryť nové požiadavky na ochranu osôb, hmotného a nehmotného majetku, NR SR prijala Zákon č. 379/1997 Z. z. o prevádzkovaní súkromných bezpečnostných služieb. Opakovane bol novelizovaný ako Zákon č. 225/2000, neskôr ako Zákon č. 440/2001. Je zrejme, že novelizácie zákona nekončia. Podobne tiež môžeme očakávať úpravy vykonávajúcich vyhlášok a smerníc.

Na základe uvedeného zákona súkromné bezpečnostné služby (ďalej SBS) poskytujú svojim klientom služby s cieľom znížiť bezpečnostné riziká ochrany na prijateľnú úroveň. Absolútnu ochranu a ideálnu bezpečnosť osôb, majetku a aktivít nie je možné zaistiť. Prakticky sa počíta s hodnotou zostatkového rizika. Vo všeobecnosti platí, že čím nižšie zostatkové bezpečnostné riziko, tým vyššie náklady na systém ochrany. Podmienky a hodnota bezpečnostného rizika je predmetom dohody medzi klientom a dodávateľom bezpečnostnej služby a sú zmluvne zakotvené. Zmluva musí byť uzatvorená tak, aby neboli porušené zásady zákona o SBS a ostatné legislatívne normy. Zákon upravuje pravidlá na poskytovanie strážnej, detektívnej služby a podobných činností. V prípade porušenia zákonov a platných noriem vystavuje sa dodávateľ (SBS) vysokým finančným pokutám, prípadne strate licencie.

Verejnosť po rozličných medializovaných prípadoch spájala súkromné bezpečnostné služby s podsvetím a skupinami organizovanej kriminality. Podobné názory nezodpovedajú skutočnosti. Myslím si, že objektívnejšie informácie o práci SBS vo verejných informačných prostriedkoch budú určite pre občana prospešnejšie ako publikovanie neoverených správ, ktoré znehodnocujú prácu poctivých pracovníkov súkromných bezpečnostných služieb. Nechcem tvrdiť, že v SBS nie sú nedostatky, ktoré by nebolo treba kritizovať. Pokúsím sa krátko priblížiť niektoré údaje na objektivizovanie tohto tvrdenia.

Prevádzkovatelia bezpečnostných služieb na Slovensku v približne 700 firmách len v strážnej službe zamestnávajú viac ako 16 000 pracovníkov a tento počet stále narastá. Počet držiteľov licencií sa pritom nezvyšuje. V strážnej službe je to temer 700 a v detektívnej službe okolo 100 držiteľov licencií. Ide o právnické a fyzické osoby, ktoré musia spĺňať náročné morálne, odborné a zdravotné kritériá.

V minulých rokoch pracovníci SBS pri výkone činnosti zistili za rok priemerne okolo 200 trestných činov a vyše 5 000 priestupkov. Preventívne obmedzenie podmienok na páchanie trestnej činnosti proti potenciálnym páchatelom, akou je prítomnosť pracovníka SBS v objekte, sa nedajú vyčíslieť. Uvedené výsledky potvrdzujú opodstatnenosť SBS pri ochrane majetku, verejného poriadku, pri predchádzaní trestnej a inej protispoločenskej činnosti.

Veľký počet dodávateľov bezpečnostných služieb má určite rôznu kvalitu. Výberu dodávateľa bezpečnostnej služby je preto potrebné venovať náležitú pozornosť. Predchádza definovaniu svojich potrieb, zostatkového rizika, finančných možností a posúdenie ponúk potenciálnych dodávateľov. Návrh bezpečnostného projektu je forma ponuky dodávateľa, ktorú je potrebné ako vysokoodbornú záležitosť posúdiť. Musí obsahovať predovšetkým riziková a bezpečnostnú analýzu (kriminálnu, technickú, environmentálnu), fyzickú a technickú ochranu, režimové a organizačné opatrenia, náklady a ostatné návrhy.

Kritériom kvality je aj stupeň úspešnosti dodávateľa SBS na trhu.

Okrem posúdenia návrhu bezpečnostného projektu je teda potrebné zistiť úspešnosť dodávateľa, referencie jeho klientov, prijatú filozofiu ochrany, realizovanú bezpečnostnú politiku, materiálne a technické vybavenie a úroveň pripravenosti bezpečnostného manažmentu potenciálneho dodávateľa.

Získaním a posúdením uvedených kritérií je možné vybrať vhodného dodávateľa a vytvoriť tak podmienky na kvalitnú ochranu svojho majetku či predchádzanie škodám a stratám.

Ako treba posudzovať a pripravovať ochranu objektov podľa dôležitosti? Čím sa dosahuje zníženie bezpečnostného rizika? Pokúsím sa naznačiť možné odpovede na tieto otázky, a tak inšpirovať zodpovedných za tento úsek v rezorte obrany a v ozbrojených silách pri ich rozhodovaní.

Z hľadiska bezpečnosti sa ochrana objektu chápe ako súbor opatrení na zabezpečenie jeho funkčnosti. Spôsob ochrany závisí od mnohých faktorov. Dôležitý je význam objektu pre obranu a funkciu štátu, prostredie, režim prevádzky v objekte a mimo neho, ako aj iných špecifických úloh, ktoré objekt plní. Podľa významu môžeme objekty zaradiť do niekoľkých skupín, a to objekty osobitnej dôležitosti, objekty dôležité, až po objekty, ktoré sú predurčené na uvoľnenie a budú slúžiť pre ozbrojené sily len na čas určitý. Požiadavka na ochranu objektu je vyjadrená prípustným koeficientom bezpečnostného rizika, ktorý musí zabezpečiť funkčnosť technológie a využitia uskladnených zásob, bezpečnú prevádzku, ako aj bezpečný pobyt osôb v objekte a jeho okolí. Efektívne je možné chrániť objekty s využitím integrovaných zabezpečovacích komplexov.

Integrovaný zabezpečovací komplex

Integrovaný zabezpečovací komplex (ďalej IZK), ktorý sa využíva pri ochrane objektov osobitnej dôležitosti, obsahuje technické prostriedky, ľudské zdroje a organizačné opatrenia. Na objektoch s vyšším prípustným stupňom bezpečnostného rizika sa používa IZK s menším

počtom prostriedkov. V prípade vzniku krízovej situácie, pri zvýšení bezpečnostného rizika a možnosti teroristického útoku, pri sabotáži, krádeži chráneného materiálu, ako aj pri všeobecnom ohrození objektu musí byť v smernici určený spôsob doplnenia prostriedkov a prechod od ochrany k obrane objektu. Stupeň opatrení na zvýšenie ochrany bude zodpovedať stupňu možného ohrozenia.

Súkromné bezpečnostné služby majú rôznu úroveň služieb danú spôsobom, ktorý je závislý od spôsobu využívania integrovaných prostriedkov poskytovaným zákazníkom. Táto skutočnosť môže byť určujúca pri výbere dodávateľa bezpečnostnej služby.

Podľa mojich informácií odhadujem, že nie viac ako 15 % SBS na Slovensku skutočne dokáže poskytnúť integrovaný zabezpečovací komplex ochrany objektov.

Technické prostriedky ochrany sú základným prvkom IZK a ich úlohou je mechanicky zabráňovať vniknutiu do objektu, elektronicky detegovať a zobrazovať pokus o narušenie režimu vstupu a zabráňovať neoprávneným vstupom, kontrolovať správnosť činnosti pracovníkov ochrannej zmeny a v prípade potreby privolať zásahovú jednotku na zadržanie narušiteľa.

Medzi technické prostriedky patria:

1. mechanické zábrany (oplotenie, valce, brány, mreže, fólie, zámky, trezory a pod.);
2. detekčné systémy narušenia, ktoré sú zálohované alebo istené kamerovým systémom;
3. kamerové systémy určené na monitorovanie vstupov a vybraných sektorov pohybu osôb ako vizuálna kontrola, záznam, zobrazenie a detekcia prítomnosti;
4. prístupové a prepúšťacie systémy slúžia na selekciu autorizovaných a neautorizovaných osôb so záznamom časových a iných údajov;
5. systém na kontrolu strážnej služby zabezpečujúci kontrolu a automatické vyhodnocovanie správnosti úkonov cez kontrolne body v reálnom časovom vymedzení;
6. komunikačné prostriedky utajovaných hovorov so zariadením na archiváciu v riadiacich miestnostiach;
7. hlavný riadiaci systém zabezpečujúci riadenie a spoluprácu podsystémov IZK s uvedením na stredisko registrácie poplachov.

Ľudské zdroje ochrany sú personálnou zložkou IZK. Ľudský faktor dopĺňa funkciu technických prostriedkov a slúži na zneškodnenie narušiteľa. Na rozšírenie možnosti ľudských zdrojov ochrany možno využívať cvičené psy. Ľudské zdroje ochrany tvoria pracovníci ochrannej zmeny, teda príslušníci, ktorí spĺňajú kritériá odbornej, psychickej a telesnej spôsobilosti a absolvovali střeleckú a špeciálnu prípravu. Pracovníci operačného strediska sú určení na monitorovanie,

analýzu a operatívne riadenie ochrany objektov, zásahová jednotka zasa na zásah proti narušiteľom.

Organizačné opatrenia

Organizačné opatrenia ochrany zabezpečujú súčinnosť pri využívaní technických prostriedkov a ľudských zdrojov ochrany, funkčnosť technických prostriedkov a odbornú pripravenosť pracovníkov na kvalifikovaný zásah na zneškodnenie narušiteľov.

Organizačné opatrenia vychádzajú z výsledkov analýzy a opatrení definovaných v bezpečnostnom projekte ochrany a opatreniach uvedených v Smernici na zabezpečenie ochrany objektu.

Návrh uvedených dokumentov spracováva dodávateľ bezpečnostnej služby a schvaľuje objednávateľ. Objednávateľ služby zabezpečuje spracovanie a distribúciu Metodických pokynov na vypracovanie Bezpečnostnej dokumentácie, ktorá je podkladom na spracovanie Bezpečnostného projektu a Smernice na zabezpečenie ochrany objektu.

Ďalšími prvkami organizačných opatrení ochrany sú systémy prípravy ľudských zdrojov, diaľkového dohľadu, zodpovednosti a stanovenia úloh, inšpekčná činnosť (pravidelná, nepravidelná), inšpekčné procedúry (na mieste, operačné, technické, diaľkové cez telemetrické spojenie, certifikačné, recertifikačné a bezpečnostný audit).

V organizačných opatreniach ochrany sú stanovené oprávnené osoby v zmysle platnej legislatívy na ochranu utajovaných skutočností, ako aj spôsob riadenia inšpekcií. Všetky uvedené zásady je potrebné zmluvne upraviť s dodávateľom bezpečnostnej služby. Platí to aj o presnom stanovení povinností vykonávateľa, ako aj o sankciách za ich porušenie. Účinné sú finančné sankcie voči dodávateľovi bezpečnostnej služby pri zistení nedostatkov. Inšpekčná činnosť je preto nevyhnutnou podmienkou na udržanie vysokej úrovne ochrany objektov a kvality dodávaných služieb.

Ak budú využívané služby SBS na ochranu objektov v podmienkach rezortu obrany, systém inšpekčnej činnosti musia pripraviť a aj vykonávať orgány vojenskej polície.

Ing. Jozef TUČEK, CSc.

Ilustračné foto – mil –

Autor je plukovník v zálohe a v súčasnosti je poradcom štátneho tajomníka MO SR. V minulosti pôsobil vo veliteľských funkciách v prieskumnom vojsku. V rámci novovzniknutého MO SR koncepcne spoluvytváral napríklad Pluk špeciálneho určenia v Žiline a Prápor okamžitej reakcie v Martine. Pôsobil tri roky ako riadiaci pracovník v súkromnej bezpečnostnej službe, ktorá stráži objekty aj osobitnej dôležitosti.

Slová života

Týždne na začiatku roka prežívame v znamení Vianoc. Zvest' o udalostiach, ktoré sprevádzali Ježišovo narodenie, nám ešte rezonuje v ušiach a v srdci. Aj spomienky na milé chvíle, atmosféru predsa len odlišnú od zvyšku roka a na veci, ktoré s časom radosti súvisia... Mohli by sme to porovnať s fungovaním auta – batéria je dobíjať a môžeme po úspešnom naštartovaní pokojne pokračovať ďalej vo svojich povinnostiach. Zisťujeme, že o čosi dôvernejšie poznáme nielen ľudí, ktorých sme stretávali počas sviatkov v kostole, ale aj seba a Božiu lásku k nám v jej konkrétnych prejavoch. Veď sme aj o rok múdrejší – alebo iba starší?

Veľa šťastia !

Jedno z prianí do nového roku obsahovalo okrem obvyklých slov aj pomerne zriedkavé „prajem vám viac rozumu“. Už si nespomínam, či zdravého rozumu, ale v každom prípade priviedla táto formulácia poslucháčov k zamysleniu nad sebou i nad spoločnosťou, v ktorej žijeme. Vinšujúca hneď pripojila, že to myslí úprimne, bez zaznávaného hodnotenia človeka, ktorému popriala to najlepšie a bez sebaupovyšovania.

Vari by sme mohli popriať ľuďom do ďalšieho obdobia okrem schopnosti kalkulovať, analyzovať a správať sa trhovo, aj viac citlivosti, obohatenie citového života, viac vnútorného pokoja a vyrovnanosti, či na dôvažok dobrých priateľov, na ktorých sa dá spoľahnúť. K tomu ešte dobré rodinné spoločenstvo – pre vojaka vo vlasti, ale i v misii za hranicami tak veľmi potrebné zázemie. Všetkého dobrého by sme mali radi veľa, ale najmä zdravia a ...!

Čo by urobilo skutočne šťastným Teba, kto čítaš teraz tieto riadky? Si za stabilitu v duchovnom živote alebo za pestrosť povrchného prežívania... Koľko vecí potrebuje mať človek, čo všetko musí prežiť, kam všade zájsť, s kým sa zoznámiť, aby mohol povedať, že je šťastný? Alebo, v akej núdzi sa ocitnúť, aby začal byť vďačný? Veľa odpovedí je naporúdzí, ale tá Tvoja je pre Teba a Tvojich najbližších najdôležitejšia, lebo ide o životný postoj, ktorým sa riadiš. Srdce (cit, nádej, viera) dáva do pohybu život. Je to tak v každom veku, stave a stupni poznania. Pudy bez zdravého rozumu vedú k vysilujúcemu koncu bez pocitu šťastia. Duša sa neuspokojí s hocičím. Bude dobiedzať, provokovať, hlásiť sa o svoje práva. Nuž teda, veľa šťastia pri zdravom tele a inšpirujúcom duchu v harmonickej súčinnosti Vám žela

Plk. ThMgr. Tomáš SEMKO

V piatok 9. januára 2004 sa v priestoroch klubu 5. pluku špeciálneho určenia v Žiline uskutočnilo slávnostné uvedenie do života publikácie **Vojenský výsadbári na Slovensku 1942 – 2003** od plukovníka v. v. Petra Švrlo. Publikáciu vydala Vydavateľská informačná agentúra MO SR.

Plukovník v. v. Peter Švrlo a jeho syn major Peter Švrlo počas slávnostného banketu

Zmapovaní výsadbári

Peter Švrlo, sám vojenskou odbornosťou výsadbár, vo svojej 150-stranovej knižke približuje vývoj prieskumného vojska na našom území od jeho začiatkov počas vojnového Slovenského štátu. Mapuje prechod slovenských výsadbárov do Slovenského národného povstania a predstavuje ich činnosť v západnom odboji aj na východnom fronte. Po obsiahlych kapitolách o pôsobení výsadbárov v armáde bývalého spoločného štátu ako vojenský funkcionár, ktorý sa osobne podieľal na kreovaní výsadbárov vojsk po vzniku samostatného Slovenska, zasvätené píše o etablovaní sa výsadbárov v posádkach Žilina a Bardejov. História prieskumného vojska prierezovo dopĺňa súbor historických aj aktuálnych fotografií.

„Samotnú knižku som zostavoval iba šesť mesiacov. To však len preto, lebo som na jej prípravu systémovo zbieral podkladové materiály azda celý život,“ povedal P. Švrlo. Zároveň sa poďakoval zodpovednému redaktorovi publikácie Ľudovítovi Veselému a Jozefovi Žiakovi z Vydavateľskej informačnej agentúry MO SR za pomoc pri vydaní knižky. Za spoluprácu s výsadbármi sa poďakoval žilinskému primátorovi Jánovi Slotovi, ktorého si spolu s plk. v. v. Antonom Múdrym, predsedom Klubu vojenských výsadbárov SR, zvolil za krstných otcov svojej publikácie.

„Táto knižka je výsledkom dlhoročnej práce môjho otca a som veľmi rád, že sa mu ju podarilo vydať. No nielen preto som presvedčený, že sa nepochybne stane jedným z oporných bodov, od ktorého sa príslušníci nášho vojska budú môcť odraziť pri vytváraní svojich tradícií,“ s hrdosťou zdôraznil Peter Švrlo junior, v súčasnosti major a náčelník skupiny riadenia prieskumu Prieskumného práporu Michala Strenka v Bardejove.

Pavol VITKO, Foto Ján FILIP

Slovenské letectvo 3

Začiatkom tohto roka, v ktorom si pripomenieme 60. výročie Slovenského národného povstania, vyšiel vo vydavateľstve Magnet Press, Slovakia tretí diel publikácie **Slovenské letectvo**. Autori – PaedDr. Ján Stanislav, CSc., a Ing. Viliam Klabník – sa v nej zamerali na činnosť jednotiek a príslušníkov slovenského letectva v závere druhej svetovej vojny, teda v období rokov 1944 až 1945.

Kniha je rozdelená na deväť kapitol. Prvé tri sú venované pôsobeniu Skupiny vzdušných zbraní vo Východoslovenskej armáde, ilegálnym prípravám leteckých zložiek na ozbrojené vystúpenie a bojovej činnosti Kombinovanej letky počas SNP. Štvrtá mapuje bojové aktivity Luftwaffe zamerané na potlačenie SNP. Nasledujúce dve kapitoly sa zaoberajú účasťou príslušníkov leteckej školy v odboji a v povstaní a činnosťou 1. čs. stíhacieho leteckého pluku od jeho vzniku až po odlet z povstaleckého územia. V samostatných kapitolách autori podrobne analyzujú pomoc Sovietskeho zväzu i západných Spojencov – USA a Veľkej Británie – SNP. Posledná, deviata časť je venovaná vzniku a výcviku Kombinovanej perute, pôsobeniu slovenských letcov v 1. čs.

zmiešanej leteckej divízií a napokon jej operačnému nasadeniu v boji o Moravskú bránu.

Kniha má 248 strán textu doplneného množstvom historických čiernobielych fotografií. Hodnotným doplnkom textovej časti je farebná obrazová príloha na kvalitnom kriedovom papieri s 54 bokorysmi lietadiel, ktorých autormi sú Zbyněk Válka a František Válek.

Kniha **Slovenské letectvo 3** predstavuje hodnotný príspevok k poznaniu tohto úseku našich vojenských dejín, aj keď – ako sami autori v závere konštatujú – zostáva ešte viacero tém z tohto obdobia, ktoré bude treba historiograficky spracovať.

– ag –

Osobnosti o olympijskom prímerí

Minister obrany SR Juraj Liška prijal 15. januára predsedu Slovenského olympijského výboru Františka Chmelára (vpravo), ktorý ho oboznámil so základnou myšlienkou dokumentu o olympijskom prímerí na území SR. Juraj Liška sa svojim podpisom pripojil k odkazu o olympijskom prímerí k ostatným významným osobnostiam. Doteraz ho podpísalo viac ako 250 svetových osobností. Signatármi sú hlavy štátov, premiéri, predsedovia parlamentov, ministri, predstavitelia náboženských kultúr, medzinárodných organizácií, olympijského hnutia, športovci, umelci a ďalšie osobnosti. Na prijatí sa zúčastnil aj generálny tajomník SOV Martin Benko (na fotografii Petra Dovinu vľavo).

Rokovali o modernizácii

Na pozvanie štátneho tajomníka Ministerstva obrany SR Martina Fedora pricestoval 12. januára 2004 na Slovensko štátny tajomník Ministerstva národnej obrany Poľskej republiky Janusz Zemke.

Štátny tajomník Poľskej republiky informoval Martina Fedora o fungovaní mnohonárodnej divízie v Iraku, ktorá je pod poľským velením. Rezortní kolegovia rokovali aj o modernizácii vrtuľníkov Mi-24 a raketometov RM vz. 70. Janusz Zemke navrhol Martinovi Fedorovi bilaterálnu spoluprácu pri koncepcii modernizácie vrtuľníkov, ktorej výslednú koncepciu by predložili na rokovanie na úrovni krajín V4.

Štátny tajomník MNO Poľskej republiky ocenil spoločné pôsobenie vojakov obidvoch krajín v Mnohonárodnej brigáde, ktorej veliteľstvo sídli v Topoľčanoch. V súvislosti s operáciou Iracká sloboda informoval štátneho tajomníka Fedora aj o plánovanom zvyšovaní počtov síl v Mnohonárodnej divízii v Iraku. Ozbrojeným silám SR poľská strana ponúkla aj využitie pravidelnej leteckej a námornej dopravy do miesta pôsobenia síl divízie, využitie poľných nemocníc a evakuačného systému v tejto oblasti Iraku.

Po skončení rokovaní prijal štátneho tajomníka Ministerstva národnej obrany Poľskej republiky Janusza Zemkeho aj minister obrany SR Juraj Liška.

Mgr. Katarína HEIMSCHILDOVÁ

Voľné miesta

Veliteľ Práporu okamžitej reakcie v Martine ponúka voľné funkcie:

- veliteľ veliteľskej čaty PH 52, ČVO 601, PV 21, PT 0201
- veliteľ zásobovacej čaty PH 52, ČVO 705, PV 21, PT 0201
- veliteľ mechanizovanej čaty PH 52, ČVO 101, PV 21, PT 0201
- vojenský duchovný – starší kaplán PH 53, ČVO 985, PV 21, PT 0201

Kontakt: ktp. Mgr. Zuzana Kaňová, tel. 482 567

Výmena bytu

Vymením 3-izbový byt (BARMO) v Leviciach za podobný v Trenčíne. Telefón: 332 532 alebo 0908 722 164.

• • •

Vymením 3-izbový byt v OV v Trenčíne za 2-izbový v OV plus doplatok, najlepšie v Novej Dubnici, Trenčíne, prípadne v inom meste v tichšom prostredí, najradšej na trase od Bratislavy po Považskú Bystricu. Telefón: 0960 31 30 49 alebo 0907 775 235.

Plná poľná

Rozhlasová relácia **Plná poľná**, i keď už polstoročná, je stále svieža relácia o vojakoch, a nielen pre vojakov. I tento rok sa na vás každý piatok o 20.05 hod. tešia na najpočúvanejšej stanici Rádio Slovensko Miroslav Minár, Bernard Roštecký a Petra Repková.

– red –

KRÁTKO

Minister obrany SR Juraj Liška 13. januára 2004 nečakane zavítal do Vojenského výcvikového priestoru Lešť, kde už piaty deň prebiehala sústredená príprava a odborný výcvik príslušníkov novoformujúceho sa kontingentu Ozbrojených síl SR pre operáciu Iracká sloboda. Vojaci sa v príprave sústredili na precvičenie úloh spojených so zabezpečením presunov jednotky po jej napadnutí diverznou skupinou, na vyvedenie kolóny z obce, preverenie objektov a na preverenie a odmiňovanie úsekov terénu.

• • •

Pri príležitosti sviatku Troch kráľov požeňal ordinár Ozbrojených síl a ozbrojených zborov SR Mons. František Rábek spolu s generálnym vikárom plk. Markom Trochanom pracovné priestory ministra obrany SR Juraja Lišku, náčelníka Generálneho štábu OS SR gen. Milana Cerovského a niekoľko ďalších kancelárií na Ministerstve obrany SR, Generálnom štábe OS SR, pričom neobišiel ani Tlačové oddelenie MO SR.

• • •

Vláda SR schválila návrh na uzavretie dohody o výsadách a imunitách pre Severoatlantickú alianciu ako právnickú osobu, predstaviteľov jej členských štátov a medzinárodný personál. Podpísanie zmluvy vyplýva zo záväzkov členstva v NATO, kam Slovensko vstúpi na jar tohto roka. Vládny kabinet schválil aj dohodu o zabezpečení potrebných výsad a imunity pre misie a predstaviteľov nečlenských štátov pri NATO.

Veteráni medzi radošincami

Jááánošiiík, Človečina, Nebo, peklo, raj, Ženské oddelenie, Čierna ovca či Pavilón B – to je iba skromný výpočet najznámejších hier, ktoré preslávili Radošinské naivné divadlo (RND). Jeho súčasníci oslávili koncom roka už štyridsiatu kapitolu svojho vzniku. Pri tomto jubileu nechýbali ani vojaci. A nie hocakí! Mierotvorcovia, ktorí šírili dobré meno Slovenska v Afganistane, Kosove, Eritrei, na Golanských výšinách a na Cypre boli hosťami predstavenia Kronika komika. Iniciátorom podujatia bola Vydavateľská a informačná agentúra MO SR a armádna redakcia Slovenského rozhlasu.

Nebol to však prvý takýto počin RND. Už v polovici novembra, pri príležitosti Dňa veteránov, ponúkli radošínski herci príslušníkom západného odboja a veteránom mierových misií OSN a NATO hru Ako sme sa hľadali. S ukázkami z najobľúbenejších predstavení zabávali prítomných aj na nedávnom bansko-bystrickom galavečere spojenom s vyhlásením výsledkov ankety o najlepšieho športovca rezortu ministerstva obrany.

Po skončení predstavenia pre mierotvorcov sa pozvaní hostia stretli s riaditeľom a umeleckým šéfom divadla Stanislavom Štepkom a niektorými hercami.

„Vojaci mi v poslednom čase veľmi prirástli k srdci. Veľmi si vážim a oceňujem to, čo dosiahli a urobili pre našu vlasť. Podľa mňa sú to mimoriadni hrdinovia, no predovšetkým jednoduchí a skromní ľudia. K takým sa radí, dúfam, aj naše divadlo,

ktoré svoju živnú pôdu nachádza v ľudovom humore, ale najmä v svojráznom spôsobe nazerania na svet. Ostáva nám už iba viera, že tieto ostatné tri stretnutia s vojakmi nebudú posledné,“ neskrýval dojatie umelecký šéf radošincov, ktorý si „odkrútil“ dvojročnú vojenskú základnú službu na západných hraniciach v Čechách: „Vojaci urobili zo mňa delostrelca. Nemali to jednoduché, pretože divadlo ma bavilo rozhodne viac ako kanóny. V tom čase však o nás ešte nik nevedel, preto som nemohol vojenčiť vo vojenskom umeleckom súbore. Vôbec to ale neľutujem, pretože v mojom prípade sa tak trochu potvrdila okrídlená múdrosť, že vojna urobila zo mňa chlapa.“

„Som presvedčený, že na stretnutia s divadelníkmi určite nikto z prítomných nezabudne. Veď len málokto má takú príležitosť stretnúť sa s umelcami, na ktorých hry sa ťažko zháňajú lístky. Pán Štepka vzdal hold a úctu všetkým, ktorí bojovali za ideály slobody a demokracie,“ konštatoval Miroslav Míňar z vojenskej redakcie Slovenského rozhlasu, ktorý bol iniciátorom tohto podujatia.

Sviatočnú náladu mierotvorcom, ktorí sa pred Vianocami vrátili z ďalekých mierových misií, spestrili radošinci zaujímavou hrou Kronika komika. Hra umeleckého šéfa RND Stanislava Štepku mapuje štyridsaťročnú umeleckú dráhu skromných a jednoduchých divadelníkov z nevelkej dedinky pri Piešťanoch. V niekoľkých pasážach spomína aj na vojenčinu a vynikajúco paroduje

Pri rozhovore so Stanislavom Štepkom podplukovník Ján Durmis, bývalý veliteľ našej jednotky v Afganistane s manželkou a riaditeľ Kancelárie ministra obrany JUDr. Peter Plučinský

bývalých veliteľov. Dokonca jedna z jeho hier má názov Delostrelci na Mesiaci.

Radošinci chystajú na marcové dni ďalšie milé prekvapenie. „Začali sme s prípravou novej inscenácie, ktorá má muzikálový nádych a uvedieme ju pod názvom Generál. Text som napísal na motívy života mimoriadne zaujímavého, dramatického a iste nie jednoznačného životného príbehu Milana Rastislava Štefánika, ktorého by sme na scéne nechceli predstaviť v mýtizovanej či patetickej podobe, ale najmä v takej, aká bola pre tohto výnimočného Slováka najpríťažnejšia - v ľudskej,“ prezradil S. Štepka.

Z histórie

Radošinské naivné divadlo – RND sa zrodilo 25. decembra 1963. Vtedy v Československu vzniklo mnoho divadiel malých javiskových foriem. Prvá hra Nemé tváre alebo Zver sa píše s veľkým Z prílišný úspech neznamenala. No Pitva už dosiahla 101 repríz. Sedem rokov od svojho vzniku pôsobilo v Radošine, začiatkom sedemdesiatych rokov sa divadelníci stali politicky nežiaduci v Topoľčianskom okrese, preto sa presťahovali do hlavného mesta SR. Dnes má RND stálu profesionálnu divadelnú scénu v bratislavskom Istropolise.

Stanislav Štepka

Dramatik, textár, scenárista, herec a režisér sa narodil 26. júla 1944 v Radošine. Roku 1965 absolvoval štúdium na Pedagogickej fakulte v Nitre a novinarstvo na Filozofickej fakulte UK v Bratislave (1977). V rokoch 1964 - 1969 bol učiteľom v Bojnnej, potom päť rokov pracoval ako redaktor Učiteľských novín v Bratislave a v rokoch 1976 - 1983 ako redaktor zábavných programov v Československom rozhlasu v Bratislave. Od 1983 sa profesionálne venuje divadlu a spisovateľskej práci. Je zakladateľom a umeleckým šéfom Radošinského naivného divadla.

Na slávnostnom galavečere v bansko-bystrickom Dome kultúry vyhlásili v piatok 9. januára výsledky tretieho ročníka ankety o najlepšieho športovca rezortu Ministerstva obrany SR za rok 2003. Vlnajšie prvenstvo v olympijských športoch obhájil dvojnásobný majster sveta vo vodnom slalome v kategórii C1 Michal Martikán pred biatlonistkou Martinou Halinárovou a dvojicou kapitán Jozef Gönci (streľba) a nadrotmajster Attila Bátky (zápasenie).

Martikán

Poradie najúspešnejších jednotlivcov z Armádných športových klubov (AŠK) Dukla Banská Bystrica a Dukla Trenčín v jednotlivých kategóriách určili predstavitelia oboch stredísk. Nemali ľahkú úlohu, veď športovci spod Urpína a Matúšovho hradu získali na svetových a európskych šampionátoch v tomto roku tridsaťdeväť medailí.

Najviac zlatých však získal úspešný olympijský medailista a najlepší vodný slalomár na svete Michal Martikán. Klenot slovenského športu – vlnajší dvojnásobný svetový šampión z nemického Augsburgu – preto právom už po druhýkrát za sebou získal kráľovskú korunu pre najlepšieho armádneho športovca za rok 2003. „Priznám sa, výsledky takýchto ankiet už vnímam s akousi samozrejmou. Dosiahnuté výsledky ponechávam na hodnotenie iných. Oveľa dôležitejšie sú moje pocity. Zároveň si uvedomujem, že prídu aj chvíle, keď začnem prehrávať. Ak potom súperim budú lepší ako ja, budem prvý, kto im k víťazstvu zagratuluje,“ zveruje sa najlepší športovec nášho rezortu, ktorý v polovici januára začal v Osrblí s prípravou na olympijskú sezónu. Jej vrcholom by mal byť štart na OH v Aténach. „Na MS v Augsburgu som zatiaľ vypádľoval iba miestenku pre Slovensko, a nie pre Martikána. Na jedno miesto sme však až traja kandidáti,“ dodal Michal Martikán.

Korunu pre vicekráľovnú si prevzala biatlonistka Martina Halinárová. Budúca mamička bola v spoločnosti športovcov a prominentných hostí očividne trochu nesvoja, no ocenenie ju príjemne prekvapilo: „Nečakala som, že budem medzi trojicou najlepších, ale mám o to väčšiu radosť,“ priznala vlnajšia majsterka Európy. Na otázku, či potomok rozšíri rady biatlonistov, sa iba pousmiala: „Biatlon je náročný, preto ho budem prehovárať, aby to radšej skúsil v inom športe.“

Chrípka, žiaľ, zabránila kpt. Jozefovi Göncimu, aby si prevzal ocenenie za tretie miesto.

Hegemóniu banskobystričských športovcov na medailových stupňoch narušil akurát nrtm. Attila Bátky. Tridsaťročný zápasník v gréckorímskom štýle, ktorý v trenčianskej Dukle pôsobí od trináástich rokov, dosiahol svoj najväčší životný úspech. Okrem prvej „veľkej“ medaily s bronzovým leskom si na MS vo francúzskom Creteili pribalil do svojej batožiny aj olympijskú miestenku. „Ako chlapec som sníval o tom, že raz na významnom podujatí získam medailu. Som šťastný, že sa mi splnil. Na prípravných turnajoch sa mi zvyklo dariť, no na MS zakaždým akoby ušiel. Teraz som zvládol niekoľko zlomo-

vých situácií. O to väčšiu motiváciu mám v príprave na Atény, kde by som chcel potvrdiť svoje postavenie vo svete,“ poznamenal rodák z Gabčíkova.

Ceny najlepším odovzdal generálny riaditeľ sekcie ľudských zdrojov MO SR JUDr. Pavel Zajac. Víťaznému Martikánovi navyše priviezol riaditeľ úradu MO Českej republiky Ing. Jaromír Friedrich vecný dar od ministra Miroslava Kostelku. Bodkou za oficiálnou časťou galavečera bolo odovzdanie Záslužného kríža ministra obrany ČR 3. stupňa, ktoré J. Friedrich v mene M. Kostelku odovzdal veliteľovi trenčianskeho AŠK pplk. Ľubomírovi Vacekovi, riaditeľovi AŠK B. Bystrica Ľubomírovi Roškovi a staršiemu dôstojníkovi SEĽUZ plk. Jánovi Petrovičovi. „Minister ocenil dlhoročnú spoluprácu medzi oboma rezortmi v športovej oblasti. Verím, že v budú-

nosti dostane ešte dynamickejší charakter,“ povedal na margo dekorovania slovenských armádných športových funkcionárov najvyšším českým rezortným vyznamenaním J. Friedrich. Vážnosť udeľených vyznamenaní zdôraznil strieborný olympionik z OH v Montreale a dlhoročný hádzanár pražskej Dukly pplk. Ivan Satrapa, ktorý

dnes pracuje na ministerstve obrany ČR: „Ja som na toto ocenenie čakal rovných tridsať rokov, ale títo ľudia si ich zaslúžia rovnakým právom.“

Dvojstranu pripravil Jozef Michnica

Najlepší športovci rezortu za rok 2003

Olympijské športy

1. Michal Martikán - vodný slalom
2. Martina Halinárová - biatlon
3. Jozef Gönci (všetci AŠK Dukla B. Bystrica) - športová streľba a Attila Bátky (AŠK Dukla Trenčín) - zápasenie gréckorímskym štýlom.

Ocenení: Milan Haborák (B. Bystrica) - atletika, Martin Liška a Jozef Žabka (Trenčín) - dráhová cyklistika, Elena Kaliská - vodný slalom, Miloslav Konopka (obaja B. Bystrica) - atletika, Peter Páleš a Ján Kubica (Trenčín) - rýchlostná kanoistika, Zoltán Pálkovács - džudo, Gabriela Zamišková (obaja B. Bystrica) - vodný slalom.

Neolympijské športy

1. Igor Kočíš - športová kulturistika
2. Jana Purdjaková - športová kulturistika (obaja Trenčín)
3. Ján Šutek - Štefan Grega (B. Bystrica) - zjazd na divokej vode.

Ocenení: Klaudio Farmadín (B. Bystrica) - karate, Štefan Havlík (Trenčín) - motorizmus, Marián Jung - vodný Ľubomír Pelach - športová streľba, Peter Pelach - športová streľba, der Slafkovský (všetci B. Bystrica) - vodný slalom.

Najlepší junióri: Michal Blažek (B. Bystrica) - atletika, Matej Jurčo (Trenčín) - cyklistika, Matej Kazár (Trenčín) - biatlon, Dušan Šimočko (všetci B. Bystrica) - biatlon, Jiří Žejdlík (Trenčín) - vzpieranie.

Plukovník v kresle starostu

Plukovník v zálohe Jozef Trizuljak, rodák z Varína neďaleko Žiliny, značnú časť svojho života spojil s obcou Horný Hričov, kde od roku 1956 býval. Po ukončení Stredného odborného učilišťa v žilinskom Váhostave chcel pokračovať v štúdiu na strednej škole. Nebolo mu to umožnené, a tak jeho kroky smerovali tam, kde mohol maturitu získať – do armády.

V Nitre absolvoval dvojročnú dôstojnícku školu, smer tanková a automobilová služba. Neskôr ukončil štúdium toho istého smeru na Vysokej vojenskej škole vo Vyškove a postgraduálne vzdelanie získal na Vojenskej akadémii v Liptovskom Mikuláši a na Žilinskej univerzite. Na svoje prvé pôsobisko nastúpil do žilinského útvaru železničného vojska. Potom dlhé roky pracoval na vojenských správach v Žiline a Liptovskom Mikuláši. Z postu náčelníka vojenskej správy v centre Liptova odišiel pracovať do Bratislavy, na Úrad vlády SR. Vtedy veru Jozef neuvažoval o tom, že by sa raz vo svojej obci mohol stať starostom.

V novembri 2000 po odchode do zálohy, po 29 rokoch služby v armáde, začal pracovať na rektoráte Žilinskej univerzity. Prestavba rodičovského domu ho však čoraz viac vtahovala do každodenných problémov obce. V lete 2002 sa definitívne presťahoval do Horného Hričova. Pred obecnými voľbami

ho oslovili niekoľkí občania s návrhom, či by nekandidoval za starostu.

„Po kratšom uvažovaní som sa rozhodol ponuku prijať.

Starosta obce plukovník v zálohe Jozef Trizuljak nezabúda ani na jubileá svojich občanov

Vedel som, čo sa v obci podarilo, ale aj to, čo ešte treba urobiť. Celá moja dovtedajšia vojenská kariéra ma naučila, že s ľuďmi treba neustále diskutovať, udržiavať dialóg so všetkými, ktorí majú záujem pracovať v oblasti rozvoja samosprávy. Preto v mojom volebnom programe dominovalo predovšetkým dokončenie všetkých naplánovaných a rozpracovaných projektov zameraných na rozvoj obce v oblasti životného prostredia, kultúry, športu a sociálnej starostlivosti,“ spomína plukovník v zálohe Jozef Trizuljak.

V čase, keď ešte pôsobil v armáde pri svojom „miláčikovi“ Prage Baby z roku 1937, ktorú nedávno úspešne zreštauroval

Voľby presvedčivo vyhral. Pri skrášľovaní obce a zvyšovaní zamestnanosti sa rozhodol využiť aj medzinárodné podporné fondy, napríklad PHARE. Prvé kroky v tomto smere sa už uskutočnili. Spoločne so starostami okolitých obcí inicioval založenie mikroregiónu Brezovec. Združenie by malo pomôcť pri rozvoji turistiky, na ktorú je celý región doslova ako stvorený. Cyklotrasy by mali viesť cez plánovanú lávku ponad koryto Váhu až pod Súľovské skaly. Starosta plánuje vybudovať aj hypodróm a ubytovací športovo-kultúrny areál, ktorý by priniesol obci ďalšie pracovné príležitosti. Prvé kontakty sa už podarilo nadviazať so záujemcami o turistiku z Poľska.

Aj týmto spôsobom by chcel Jozef Trizuljak ešte viac znížiť súčasnú 12,5-percentnú mieru nezamestnanosti.

Považská obec Horný Hričov má takmer osemsto obyvateľov a nachádza sa osem kilometrov od krajského mesta Žilina. Prvý raz sa spomína v roku 1208, keď patrila hradnému panstvu Hričov. Pôvodne ležala na pravom brehu rieky. Ničivé povodne v 15. storočí však obyvateľov prinútili presídlieť sa na druhú stranu Váhu. V erbe obce je mohutný jelen, ako spomienka na časy, keď zver prechádzala cez rieku Váh brodom z Javorníkov do Strážovských vrchov. Dominantou dediny je spoločne so zvonnicou kostolík z polovice 19. storočia s unikátnym dreveným oltárom. Zvláštnosťou obce je aj jej architektonická štruktúra, ktorá vznikla pri jej obnove začiatkom 20. storočia po ničivých požiaroch. Líniové remeselnícke domy vytvárajú dvory, v ktorých sú obydlia pre dve – tri rodiny. Cieľom starostu je domy zmodernizovať, ale pritom zachovať ich ornamentálne štíty a oživiť remeselnícku výrobu, ktorá by mohla prilákať turistov.

Aj keď na pomery žilinského regiónu nie je až taká vysoká. Občania pracujú predovšetkým v objektoch závodu Slovnaft, vo Váhostave, v niektorých menších prevádzkach a v neďalekej Žiline. V Hornom Hričove sa úspešne darí nielen materskej škôlke, prvému stupňu základnej školy, ale aj knižnici. Zo zbierok občanov nedávno postavili nový kostol a pre mladých otvorili internetový klub. I vďaka tomu sa darí prilákať čoraz viac mladých ľudí do obce. Začínajú si stavať domy. Túto výstavbu chce starosta ešte viac podporiť. Preto nemusí mať obavy, že by Horný Hričov začal vymierať, či mal v budúcnosti problémy ako naplniť objekty škôlky a školy deťmi.

Jozef ŽIAK, Foto archív obce

- Včera som bola na plese, -
chvália sa Alica. - Všetko sa krútilo
okolo mňa.

- Nemala si toľko piť, - pozna-
mená Agáta.

Do krčmy príde malý chlapec
a rozkáže si: - Prosím si dve deci
vína.

- A malinovka by ti nestačila?

- Stačila, ale chýba mi päť
korún.

Jano s Ďurom sa vracajú
z krčmy.

- Jano, ja vidím všetko dvojmo.
Čo mám robiť?

- Skús prižmúriť jedno oko.

Manžel ide na oslavu. Žena mu
hovorí:

- Pi s mierou!

- Jasné, aj vedro je miera.

Potácajúci muž na ulici si
mrmle:

- Už nikdy viac nebudem piť, už
nikdy viac, ani menej, toto je tak
akurát.

7 x odpovedz

- Na aké funkčné obdobie je volený generálny tajomník NATO?
 - na tri roky
 - na štyri roky
 - na päť rokov
- Aké pomenovanie dostala prvá vojenská operácia v histórii Európskej únie?
 - Concordia
 - Cooperative Eufor
 - Benjamin
- Jedným z najdôležitejších rozhodnutí vedúcich predstaviteľov devätnástich členských štátov NATO v posledných rokoch bolo vytvorenie síl rýchlej reakcie pod skratkou:
 - NAFOR
 - NRF
 - NFR
- Ktorý ročník medzinárodnej výstavy obrannej techniky IDEE sa uskutoční v máji v Trenčíne?
 - štvrtý
 - piaty
 - šiesty
- Koľko československých letcov slúžilo v rokoch 1940 – 1945 v Royal Air Force (RAF)?
 - 1 356
 - 2 256
 - 3 256
- Bezpilotný lietajúci prostriedok MQ-9A Predator-B uskutočnil svoj prvý let vlani:
 11. septembra
 17. októbra
 14. novembra
- Koľkokrát sa stal Michal Martikán najlepším športovcom rezortu ministerstva obrany?
 - raz
 - dvakrát
 - trikrát

Správne odpovede: 1b, 2a, 3b, 4c, 5c, 6b, 7b.

Fotozaujímavosť

Zabudnutý pamätník

Na mnohých miestach Slovenska sú rôzne pamätníky, ktoré nám pripomínajú najdôležitejšie dejinné udalosti z hľadiska nielen celej krajiny, ale aj konkrétneho regiónu. Neďaleko Trenčína, v osade Hámre sa nachádza jednoduchý pomník, ktorý neinformovaný návštevník môže veľmi ľahko prehliadnuť.

Nikde na okolí nie je žiadna informačná tabuľa či ukazovateľ smeru, ako je to takmer pravidlom nielen v západnej Európe, ale aj u našich severných či južných susedov, ktoré by nás k nemu doviedli. A pritom sa práve na týchto miestach 3. augusta 1708 odohrala bitka, ktorá sa výrazne zapísala do našich vojenských dejín.

Vtedy sa na okolitých poliach stretli cisárske vojská vedené generálom Heisterom a výkvet povstaleckej kuruckej armády Františka II. Rákociho. Kuruci v tejto krvavej bitke utrpeli porážku a odvtedy postupne strácali jedno územie za druhým a v ďalších bojových stretnutiach už ťahali za kratší koniec. Veď pri Trenčíne boli rozbité najkvalitnejšie časti Rákociho vojsk a už nikdy sa nepodarilo za ne vycvičiť plnohodnotnú náhradu. Napokon posledné kurucké oddiely kapitulovali 1. mája 1711 na Majtenskom poli.

Neďaleko dnešného pamätníka, ktorý pripomína bitku, bolo v hromadných hroboch v auguste 1708 pochovaných vyše tritisíc vojakov.

Text a foto Jozef ŽIAK

S Ú D N I Č K A

Jožovi sudičky určite dali do vena aj dobré vlastnosti. Avšak tie, ktoré nadobudol počas dospievania, ho stavali do zlého svetla. Bolo o ňom všeobecne známe, že sa rád pozeral na dno poháríka..

P r e t e k á r

Počas výkonu základnej služby riadil osobné motorové vozidlo bez vodičského oprávnenia a navyše po požití alkoholických nápojov. Pri prechádzaní pravotočivou zákrutou riadenie vozidla nezvládol, prešiel do protismere, kde narazil do telefónneho stĺpa a havaroval. Spolujazdec Milan utrpel početné zranenia - vyklbenie medzi siedmym krčným a prvým hrudným stavcom, miechový šok s útlmom dýchania, priečne prerušenie miechy v segmente siedmeho krčného stavca, ochabnutie horných a dolných končatín, otras mozgu 2. stupňa, tržnú ranu hlavy, početné odreniny a pomliaždeniny tela. Pri tejto dobrodružnej jazde Jožo poškodil telefónny stĺp a nadzemný telefónny kábel a Slovenským telekomunikáciám tým spôsobil škodu vo výške takmer 4-tisíc korún. Vyšetrovateľ PZ začal trestné stíhanie a obvinil Jožu z trestného činu ublíženia na zdraví, ako aj z trestného činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky a z trestného činu poškodzovania a ohrozovania prevádzky všeobecne prospešného zariadenia. Rozsudok samosudcu Vojenského obvodového súdu v Prešove znel: úhrnný trest odňatia slobody na štrnásť mesiacov nepodmienečne v prvej nápravno-výchovnej skupine. Zároveň mu bol uložený trest zákazu činnosti riadiť motorové vozidlá všetkého druhu na štyri roky a povinnosť nahradiť škodu a bolestné.

Plk. JUDr. Vladimír PETEJA

P R Í B E H

Po roku 1990 som pri plnení pracovných úloh mal možnosť ako pasažier vyskúšať rôzne typy vrtuľníkov a lietadiel. Na velení letectva mi raz trochu ironicky povedali, že mám vlastne odlietaných oveľa viac hodín ako najlepší pilot. Jeden z letov sa mi stal skoro osudným...

P o v r a z

Krátko po vzniku Armády SR som sa ako fotograf podieľal na spracovaní dôležitého vojenského dokumentu. Mal som nafotografovať z rôznych pozícií vo vzduchu a na zemi všetky druhy leteckej techniky, ktorú vtedy mala naša armáda. Dostal som k dispozícii vrtuľník Mi-17 s osádkou. Už pri vzlete z trenčianskeho letiska lialo ako z krhly. Po oblohe sa prevažovali nízke tmavé mraky. Pilot síce poznamenal niečo o tom, že je to na hranici možností, ale leteli sme. Na piešťanskom, kuchynskom a bratislavskom letisku som si urobil svoju prácu a nafotografoval dopravné, bojové i cvičné lietadlá a vrtuľníky. Poslednou zastávkou bolo letisko Sliač, kde boli lietadlá MiG-29.

Tak ako vždy, vopred sme si dohodovorili s osádkou vrtuľníka postup práce. Okolo pásu mi zapli široký kožený pás s lanom, ktorým ma istili vo vnútri stroja. Pracoval som v otvorených dverách. Na hlave som mal prilbu s hovorovým zariadením. Pomocou neho som usmerňoval pilota. Práve sme boli nad stojiskom, asi v dvestometrovej výške. Chcel som nafotografovať zoradené lietadlá. Nohou som sa zaprel do dverí, dostal som však od pilota pokyn, že musíme na chvíľu prestať s fotografovaním, lebo sa približuje na pristátie dopravné lietadlo. Náš stroj sa naklonil. Vtom som sa obzrel za seba a s hrôzou som zistil, že lano, ktoré ma malo istiť, leží voľne pohodené na zemi a chlapi pozorujú v opačných okienkach približujúce sa lietadlo. Zreval som od strachu ako tur, veď vrtuľník mal už poriadny náklon a mne hrozilo najhoršie. Chlapi sa prebrali a rýchlo chytili lano. V ten deň som však už nič nenafotil. Triasli sa mi nielen kolena, ale aj ruka s fotoaparátom.

Dušan OVÁDEK

Autor výroku: P. Syrus	oko, po španielsky	starý otec	malé oko	Vojtech (dom.)	asaul, po česky	skr. rozhl. a tv spoloč. Dominikán. rep.	české osobné zámeno (zastar.)	šťava, po maďarsky	POMÔCKY: Hikon, RTD, Tálná, Rálé, ta	dávaj peniaze za tovar	sídlo v Indii	zašpinil hlinou	závod na výrobu solí	vzťahujúca sa na trať
preberal									st. francúzsky pretekár F1					
1									sídlo v USA (Kolorádo) akí (nár.)					
odročenia na iný čas								mizla (expr.) meno Rožberka						
POMÔCKY: Rapas, ojo Lamor, lé esaul	chrápanie	kmeň v Gambii poníženosť				požiare	2	ovláda						
chránená pamiatka (skr.)			plumbum drobil kameň						kopáním očistí od buriny	čist. pripravok priprav rúbaním				
klan, pokolenie				druh trvajúcej jedovatej rastliny	sídlo v Japonsku bledomodrá						lavatory (angl. skr.) kovová mriežka			
3								pohrebná hostina nem. skr. tendra				iránska oáza ako		
istý čas bude trochu vriieť							druh tyčovej ocele ruský veľtok						meno herca Pacina	české citoslovce (no hovor.)
značka čokolády						4								
rieka v Rumunsku						brblala, po česky								

Obrana súťaž

Guľometný kontajner HMP (Heavy Machine Gun Pod),

ktorý vyrába belgická firma FN Herstal, je určený pre vrtuľníky a podzvukové lietadlá. Predstavuje nezávislú jednotku s integrovaným ťažkým guľometom M3P kalibru 12,7 mm a štandardnými závesnými okami podľa normy NATO (vzájomná vzdialenosť 14"). Kontajner sa vyrába v dvoch modifikáciách – HMP-250 s kapacitou 250 nábojov a HMP-400 s kapacitou 400 nábojov. Charakterizuje ich pomerne malá hmotnosť a veľká pravdepodobnosť zásahu (kadencia 1 100 výstrelův za minútu z jedného kontajnera). Konštrukcia oboch kontajnerov je prakticky zhodná. Ich šírka je 410 mm, výška 450 mm. Kontajner HMP-250 je dlhý 1 810 mm, dĺžka kontajnera HMP-400 je 1 910 mm. Prázdny kontajner HMP-250 má hmotnosť 83,5 kg, so strelivom 116 kg. Prázdny kontajner HMP-400 má hmotnosť 86 kg, nabitý 138 kg.

Text a foto Miroslav GYŮRÖSI

Vážení čitatelia, v tomto ročníku vám ponúkame tradičnú súťaž v novej podobe.

Otázky budú vždy tri – prvá sa bude týkať techniky opísanej na tejto strane, druhá článku o predstavenej krajine NATO a tretia preverí váš čitateľský postreh. Vyžrebovaným výhercom zašleme vecnú odmenu.

Výherca súťaže z Obrany č. 25/2003

Jaroslav Očenáš, Drienov

Výherca krížovky z Obrany č. 25/2003

Ing. Martin Trebula, Hriňová

Otázka č. 1

Na obrázku je letecký guľometný kontajner HMP-400. Aký je jeho palebný priemer?

Otázka č. 2

Aký typ prieskumného bezpilotného vzdušného prostriedku používajú belgické pozemné sily?

Otázka č. 3

Kedy budú Ozbrojené sily SR plne profesionalizované?

Odpoveď spolu so spiatočnou adresou pošlite na korešpondenčnom lístku najneskôr do 15. 2. 2004 na adresu redakcie:

Redakcia Obrana – Armáda, Vydavateľská a informačná agentúra MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava

Letecké dni

SIAD 2004

Letisko
M. R. Štefánika
v Bratislave
Slovenská republika

12. - 13. júna 2004

Najväčšia letecká šou
Viac ako sto lietadiel

www.defense.gov.sk/siad2004

Organizátori:

Ministerstvo obrany SR

Ministerstvo dopravy, pošt a telekomunikácií SR

Ministerstvo zahraničných vecí SR

Slovenská správa letísk

Letové prevádzkové služby SR

Slovenský letecký zväz

Foto Miroslav GYŮRÖSI